

Miljøinstituttene i Norge

Faktarapport

Evaluering
Divisjon for vitenskap

Miljøinstituttene i Norge

Faktarapport

Evaluering

Divisjon for vitenskap

© Norges forskningsråd 2015

Norges forskningsråd
Drammensveien 288
Postboks 564
1327 Lysaker

Telefon +47 22 03 70 00
Telefaks: +47 22 03 70 01
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no/

Grafisk design omslag: Design et cetera AS

Oslo, april 2015

ISBN 978-82-12-03422-8 (pdf)

Innhold

1	BAKGRUNN.....	1
1.1	BAKGRUNN FOR EVALUERINGEN.....	1
1.2	OM INSTITUTTSEKTOREN.....	1
1.2.1	<i>Det statlige basisfinansieringssystemet</i>	2
1.2.2	<i>Miljøinstituttene</i>	3
1.3	OM RAPPORTEN.....	3
1.3.1	<i>Kildemateriale</i>	4
2	INSTITUTTENES RETTSLIGE STATUS OG FORSKNINGSOPPGAVER.....	5
2.1	INSTITUTTENES EIERSKAP OG RETTSLIGE STATUS.....	5
2.2	FORSKNINGSOMRÅDER.....	5
3	INSTITUTTENES PERSONALRESSURSER.....	9
3.1	ÅRSVERK.....	9
3.2	FORSKERE MED DOKTORGRAD.....	10
3.3	KJØNNSFORDELING I FORSKERSTAB OG LEDELSE.....	10
3.3.1	<i>Kjønnsfordeling blant forskerne</i>	10
3.3.2	<i>Kjønnsfordeling for avlagt doktorgrad</i>	12
3.3.3	<i>Kjønnsfordeling i styre og ledelse</i>	12
4	ØKONOMI.....	14
4.1	DRIFTSINNTEKTER.....	15
4.2	DRIFTSRESULTAT.....	16
4.3	FINANSIERINGSKILDER.....	17
4.3.1	<i>Basisbevilgning fra Norges forskningsråd</i>	18
4.3.2	<i>Øvrige inntektskilder</i>	19
4.4	PROSJEKTPORTEFØLJE.....	22
4.5	FORSKNINGSRÅDETS SATSING PÅ MILJØRELEVANT FORSKNING I PERIODEN 2008-2013.....	22
5	GRUNNLAGSTALL FOR STATLIG BASISFINANSIERING AV FORSKNINGSINSTITUTTENE.....	26
5.1	VITENSKAPELIG PUBLISERING.....	26
5.2	SAMARBEID MED UOH-SEKTOREN.....	27
5.2.1	<i>Årsverk i bistillinger</i>	27
5.2.2	<i>Avlagte doktorgrader utført ved / finansiert ved miljøinstituttene</i>	28
5.3	KONKURRANSEUTSATTE INNTEKTER FRA FORSKNINGSRÅDET.....	29
5.4	INNTEKTER FRA INTERNASJONALE KILDER.....	30
5.5	NASJONALE OPPDRAGSINNTEKTER.....	30
6	ANDRE INDIKATORER PÅ FAGLIG AKTIVITETER, KONKURRANSE OG SAMARBEID.....	32
6.1	FORMIDLING.....	32
6.2	DELTAELSE I FORSKNINGSPROGRAMMER.....	33
6.3	MILJØINSTITUTTENE I NORSK MILJØFORSKNING.....	41
6.3.1	<i>Annen miljøforskning - FoU knyttet til vann, avløp, avfall, biologisk mangfold, miljøgifter, friluftsliv, kulturminner m.m.</i>	42
6.3.2	<i>Annen klimaforskning og -teknologi – FoU om klimasystemet, klimaendringer og konsekvenser av dette, inkl. klimapolitikk, teknologi for reduksjon av klimautslipp (ekskl. CO2-håndtering)</i>	43
6.4	TEMATISKE OMRÅDER VED MILJØINSTITUTTENE.....	44
6.5	INTERNASJONALISERING.....	45
6.5.1	<i>Uttelling i EUs 7. rammeprogram</i>	45
6.5.2	<i>Internasjonal sampublisering</i>	52
	TABELLVEDLEGG.....	57

1 Bakgrunn

1.1 Bakgrunn for evalueringen

Norges forskningsråd har et strategisk ansvar for den delen av instituttsektoren (om lag 50 institutter) som får basisbevilgning i samsvar med Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter.¹ Det er Forskningsrådet som forvalter basisfinansieringen. Det strategiske ansvaret omfatter blant annet å gjennomføre evalueringer og systemvurderinger. I Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter går det fram at Forskningsrådet skal ”bidra til at instituttene leverer forskning av høy kvalitet, blant annet gjennom tildeling av basisbevilgning, evalueringer og system-vurderinger”.

I forskningsmeldingen «Lange linjer – kunnskap gir muligheter» (Meld. St. 18, 2012-2013) uttrykkes en forventning om at Forskningsrådet inntar en tydeligere strategisk rolle overfor instituttene, og at det er viktig å utvikle solid kunnskap om instituttene, som grunnlag for strategiske valg og utforming av virkemidler (s. 113).

1.2 Om instituttsektoren

Instituttsektoren er en viktig del av det norske forskningssystemet, og er i omfang nesten like stor som UoH-sektoren målt i ressurser til FoU. I 2012 stod instituttsektoren for 11,8 mrd. kroner eller en fjerdedel av Norges samlede FoU-innsats (tall for 2013 foreligger ikke). Vel 40 prosent av Forskningsrådets midler, går til instituttsektoren.

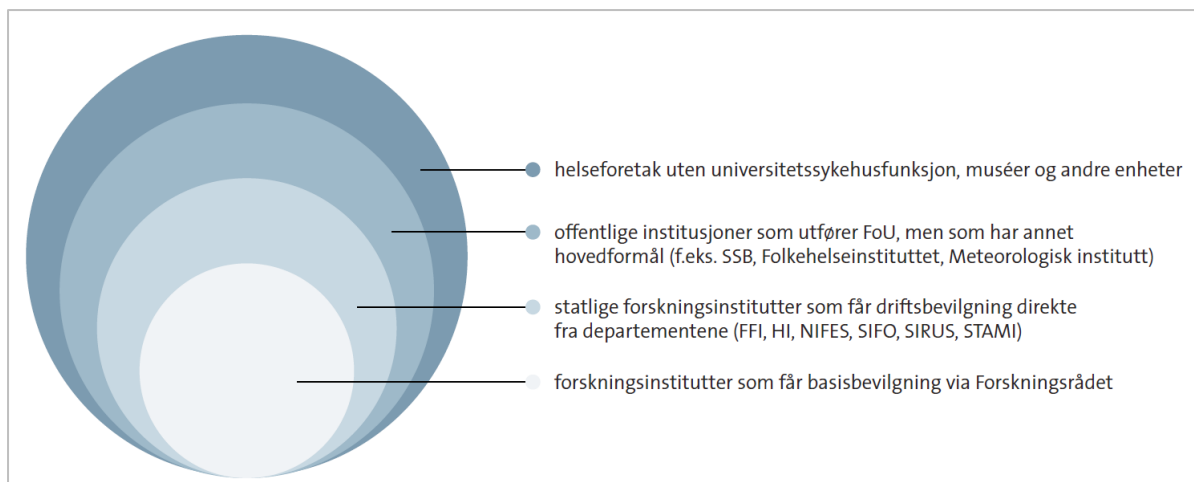
Det overordnede målet for forskningsinstituttene er å tilby anvendt forskning av høy kvalitet og relevans for næringsliv, forvaltning og samfunnet for øvrig i et oppdragsmarked. Instituttsektoren har også ansvaret for å utvikle kunnskap på nasjonalt prioriterte områder, og skal ha en rolle i forhold til innovasjon, spesielt med tanke på å koble grunnforskning og anvendt forskning. Instituttene konkurrerer (og samarbeider) med institusjoner i UoH-sektoren, konsulentbransjen og næringslivet om å utøve disse oppgavene.

Målt i antall enheter er den norske instituttsektoren stor sammenlignet med mange andre land.² Forskningsinstituttene omfatter forholdsvis ulike typer institusjoner mht. oppgaver og ansvar, faglig orientering, kunde og brukergrupper, finansieringskilder samt eierstruktur, tilknytnings- og organisasjonsform. Mens enkelte av instituttene er store, flerfaglige organisasjoner med flere hundre ansatte, er andre små og faglig spissede med få ansatte.

I FoU-statistikken omfatter instituttsektoren over hundre enheter som alle kan søke Forskningsrådets virkemidler. Enhetene kan inndeles i følgende grupper:

¹ Instituttsektoren omfatter også seks statlige institutter som får bevilgning til dekning av sine driftsutgifter direkte fra departementene.

² Også andre land har tilsvarende virksomheter selv om begrepet “instituttsektor” ikke benyttes i komparativ internasjonal statistikk.

Institutter som får basisbevilgninger fra Norges forskningsråd etter de nye retningslinjene for basisfinansiering av forskningsinstitutter er fordelt på fire arenaer: 1) Teknisk industrielle institutter, 2) Miljøinstitutter, 3) Primærnæringsinstitutter og 4) Samfunnsvitenskapelige institutter.

1.2.1 Det statlige basisfinansieringssystemet

Basisfinansieringsordningen for instituttsektoren ble fastsatt ved Kongelig resolusjon 19. desember 2008 og etablert med virkning fra 2009. Basisfinansieringens formål er å sikre en sterk instituttsektor som kan tilby næringsliv og offentlig sektor relevant kompetanse og forskningstjenester av høy internasjonal kvalitet. Den statlige basisfinansieringen skal disponeres til langsiktig kunnskaps- og kompetanseoppbygging, og skal stimulere instituttenes vitenskapelige kvalitet, internasjonalisering og samarbeid.

Ordningen ble evaluert i 2012. I de reviderte retningslinjene fastsatt av Kunnskapsdepartementet 1. juli 2013, er det foretatt endringer som skal gjøre ordningen enklere og mer fremtidsrettet, og med tydelige insentiver til instituttene. Den forenklede ordningen iverksettes fra og med 2014. Denne rapporten presenterer fakta om instituttene til og med 2013. Altså er det instituttenes uttelling i den "gamle" basisfinansieringsordningen som blir omtalt her.

Basisbevilgningen består av en grunnbevilgning og midler til strategiske instituttsatsinger. Mens grunnbevilgningen er en langsiktig bevilgning med et generelt formål, har de strategiske instituttsatsningene et mer tematisk avgrenset innhold. Strategiske instituttsatsinger skal bidra til at miljøinstituttene utvikler langsiktig kunnskaps- og kompetansebygging på forskningsfelt av spesiell interesse for miljøsektoren, som ikke lar seg realisere gjennom andre finansieringsordninger.

Grunnbevilgningen har både en fast del og en resultatbasert del. I 2013 ble 5 prosent av grunnbevilgningen til miljøinstituttene fordelt ut fra oppnådde resultater på følgende fem indikatorer med tilhørende vektning:

1. Vitenskapelig publisering (publikasjonspoeng, 30 prosent)
2. Samarbeid med universiteter og høyskoler (avlagte doktorgrader og bistillinger, 5 prosent hver)
3. Internasjonale inntekter (15 prosent)
4. Inntekter fra Norges forskningsråd (10 prosent)
5. Nasjonale oppdragsinntekter (35 prosent)

Instituttene skår på resultatindikatorene blir vektet med en relevansandel, beregnet som summen av inntektene nevnt under punktene 3, 4 og 5 ovenfor, som andel av instituttets samlede FoU- inntekter.

Tallgrunnlaget for disse indikatorene går frem av kapittel 5.

Strategiske instituttsatsinger på miljøarenaen ble etablert i 2011 og tilsvarte ca. 25 prosent av miljøinstituttene totale basisbevilgning. Siden 2013 har de strategiske instituttsatsingene ved miljøinstituttene utgjort omtrent 40 prosent av instituttene basisfinansiering.

1.2.2 Miljøinstituttene

Miljøinstituttene har en svært sentral rolle når det gjelder forskning knyttet til forvaltning av naturressurser, og for kunnskapsbasert utforming av miljøpolitikken.

Instituttene arbeider med anvendt forskning innenfor miljø, kulturhistorie, samfunnsfag og naturvitenskap. De er sentrale aktører for å frembringe kunnskap for å utvikle samfunnet i bærekraftig retning.

I tillegg til å utføre forskning, bidrar instituttene med forskningsbasert ekspertise, rådgivning og bistand til Miljøverndepartementet i nasjonale og internasjonale fora og utreder ulike miljøspørsmål på oppdrag fra departementet.

Åtte forskningsinstitutter med svært varierte oppgaver innen miljøforskning får statlig basisfinansiering via Norges forskningsråd. De åtte er:

Cicero Senter for klimaforskning
Nansen Senter for miljø og fjernmåling, NERSC
Norsk institutt for by- og regionforskning, NIBR
Norsk institutt for kulturminneforskning, NIKU
Norsk institutt for luftforskning, NILU
Norsk institutt for naturforskning, NINA
Norsk institutt for vannforskning, NIVA
Transportøkonomisk institutt, TØI

Alle miljøinstituttene er stiftelser med eget styre og ledelse.

Basisbevilgningene for disse instituttene finansieres av Miljøverndepartementet og består av en grunnbevilgning og strategiske instituttsatsinger. Samferdselsdepartementet finansierer deler av basisbevilgningen til Transportøkonomisk institutt (TØI). På miljøarenaen er 5 % av grunnbevilgningen omfordelt i konkurranse mellom instituttene. Miljøverndepartementet finansierer også tre strategiske instituttsatsinger ved Bioforsk Jord og Miljø.

1.3 Om rapporten

Formålet med denne rapporten er å levere et faktagrunnlag for Forskningsrådets evaluering av de åtte miljøinstituttene. Gjennom tall og tekst gir rapporten en deskriptiv studie av faktorer som er sentrale for det evalueringsutvalget som skal vurdere virksomheten ved miljøinstituttene.

Miljøinstituttene blir sammenlignet med de øvrige instituttarenaene for å få frem typiske og atypiske trekk ved miljøinstituttene. Sammenligningen omfatter forskningsinstitutter som er underlagt ordningen for statlig basisfinansiering. For en del data er det tatt med tidsserier for perioden 2008-2013 som gjør det mulig å sammenligne data og beskrive utviklingen over tid.

Rapporten er to-delt. I hoveddelen presenteres og beskrives sentrale nøkkeltall. Del to består av tabellvedlegg med supplerende talloppgaver.

1.3.1 Kildemateriale

Nøkkeltall fra NIFU

Rapporten er i hovedsak basert på nøkkeltall innhentet av NIFU på oppdrag fra Forskningsrådet. Nøkkeltallene innhentes fra institutter/enheter som får basisbevilgning fra Norges forskningsråd etter *Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter*, samt enkelte andre institutter som får direkte bevilgning fra et departement. Dataene omfatter finansiering, økonomiske forhold, personale, samarbeid med andre FoU-institusjoner, kontakt med brukere, resultater av forskning og annen faglig virksomhet. Kapitlene 3, 4 og 5 er i hovedsak basert på nøkkeltallene fra NIFU.

Norges forskningsråd, datavarehuset

Fra Forskningsrådets database er det hentet ut søknadsstatistikk for forskningsinstituttene for årene 2008 til 2013. Vi har tatt ut opplysninger om antall innsendte søknader, antall bevilgede søknader, størrelse på søkt beløp og innvilget beløp, samt hvilke av Forskningsrådets virkemidler instituttene har søkt om. Dette materialet blir omtalt i avsnitt 6.2 i kapittel 6.

E-Corda (External COmmon Research DAta Warehouse)

Fra denne databasen er det hentet søknads- og kontraktstall for forskningsinstituttens deltakelse i EUs 7. rammeprogram. Tallene blir presentert og beskrevet i kapittel 6, avsnitt 6.4.1.

Norges Forskningsråd, bibliometriske data om forskningsinstituttens internasjonale samarbeid

Tallgrunnlaget er hentet fra Scopus-databasen, og er strukturert og tilrettelagt av det kanadiske analyseselskapet Science-Metrix på oppdrag fra Forskningsrådet. Kapittel 6, avsnitt 6.4.2 om internasjonal sampublisering bygger på dette datamaterialet.

Andre kilder

Indikatorrapporten 2013 (NIFU), Forskningsrådets årsrapporter for forskningsinstituttene, samt miljøinstituttens egne hjemmesider/internettsider.

2 Instituttene rettslige status og forskningsoppgaver

2.1 Instituttene eierskap og rettslige status

Tabell 2.1 gir opplysninger om stiftere og eiere, og den viser den rettslige statusen per våren 2014.

Institutt	Rettslig status	Stiftere/eiere
CICERO Senter for klimaforskning	Stiftelse tilknyttet Universitetet i Oslo	Grunnlagt av regjeringen i 1990 og opprettet av Universitetet i Oslo.
Nansen senteret for miljø og fjernmåling (NERSC)	Uavhengig, selveiende og ideell stiftelse tilknyttet Universitetet i Bergen	Opprettet 1986. Grunnlagt av UNIFOB ved Universitetet i Bergen, GC Rieber & Co A/S, Bergen og Tenneco Oil Inc, Stavanger.
Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR)	Stiftelse	Opprettet i 1967.
Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)	Stiftelse	Opprettet av Miljøverndepartementet i 1994.
Norsk institutt for luftforskning (NILU)	Stiftelse	Etablert i 1969.
Norsk institutt for naturforskning (NINA)	Stiftelse	Opprettet av Stortinget i 1988.
Norsk institutt for vannforskning (NIVA)	Stiftelse	Opprettet i 1958
Transportøkonomisk Institutt (TØI)	Stiftelse	Opprettet i 1958 som et utvalg, og fra 1964 som eget institutt tilknyttet NTN (Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd, nå integrert i Norges forskningsråd). Instituttet ble en fristilt privat stiftelse i 1986.

2.2 Forskningsområder

Internettssidene til det enkelte miljøinstitutt gir inngående informasjon om instituttets virksomhet og forsknings- og fagtema. Ut fra dette informasjonsgrunnlaget har vi trukket frem de viktigste forskningsområder ved hvert institutt, og presenterer dette nedenfor. For flere detaljer og mer utfyllende informasjon henviser vi til instituttene hjemmesider.

CICERO

CICERO Senter for klimaforskning driver forskning, utredning, rådgiving og informasjon om nasjonale og internasjonale klimaspørsmål og klimapolitikk.

- Klimasystemet: Naturlige og menneskeskapte klimaendringer. Utslipp og ulike klimatiltak
- Utslippsreduksjoner og kostnader
- Klimaeffekter, sårbarhet og tilpasning
- Internasjonale avtaler og tiltak

Internettside: <http://www.cicero.uio.no/research/>

NERSC

Nansen Senter for miljø og fjernmåling er et nasjonalt miljøforskningsinstitutt. Senterets naturvitenskapelige kunnskapsområder har et globalt fokus med spesialkompetanse mot Arktis og nordområdene. Forskningsområdene omfatter;

- Klimaprosesser, variabilitet og endring
- Hav- og polarstudier ved bruk av fjernmåling og akustisk oseanografi
- Havmodellering, data assimilering og varsling
- Samfunnsøkonomiske konsekvenser av klimaendringer

Internettside: <http://www.nersc.no/research>

NIBR

Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) er et uavhengig samfunnsfaglig forskningsinstitutt som utfører nasjonalt og internasjonalt forsknings-, evaluerings- og utredningsarbeid innenfor rammen av by- og regionforskning.

- Boligforskning
- By- og stedsforskning
- Demokrati og styresett
- Helse og velferd
- Klima og miljø
- Migrasjon og integrasjon
- Regional og territoriell utvikling
- Planforskning
- Internasjonale studier

Internettside: <http://www.nibr.no/no/forskning.aspx>

NIKU

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø for norske og internasjonale kulturminner. Instituttet fokuserer på kulturminner og kulturmiljøer som et aktivum for samfunnet, og driver kulturminnerelatert forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som

- Arkeologiske undersøkelser
- Bygningshistorie, -bevaring og -tilpasning
- Konservering
- Kulturminner og klimaforandring
- By og byutvikling
- Kulturlandskaper og kulturmiljøer
- Nordområde og urfolk
- Utvikling av teknologibaserte metoder, som støtte for forskning og forvaltning
- Kulturminneforvaltning og virkemidler

Internettside: <http://niku.no/no/>

NILU

Norsk institutt for luftforskning (NILU) utfører forskning som skal øke forståelsen for prosesser og effekter knyttet til klimaendringer, atmosfærens sammensetning, luftkvalitet og miljøgifter. På bakgrunn av forskningen leverer NILU integrerte tjenester og produkter innenfor analyse, overvåking og rådgivning nasjonalt og internasjonalt.

- Atmosfærens sammensetning
- Drivhusgasser og klimaendringer
- Ozonlaget og UV-stråling
- Langtransportert luftforurensning
- Industri- og byforurensning
- Aerosoler og partikler
- Miljøgifter
- Studier av helseeffekter
- Miljøeffekter og økonomi

Internettside: <http://www.nilu.no/Forskning/tabid/77/language/nb-NO/Default.aspx>

NINA

Virksomheten ved Norsk institutt for naturforskning (NINA) omfatter både forskning og utredning, miljøovervåking, rådgivning og evaluering. NINA arbeider blant annet med naturmangfold og økosystemtjenester, miljødesign av fornybar energi, bærekraftig havbruk og vilt- og fiskeforvaltning. Instituttet drifter flere nasjonale overvåkingsprogrammer på oppdrag for miljøforvaltningen.

- Arealbruk og arealinngrep
- Arter og artsmangfold
- Energi
- Klima
- Forurensning
- Havbruk
- Naturtyper og landskap
- Samfunn og naturbruk
- Internasjonal forskning

Internettside: <http://www.nina.no/Forsknings-ogfagtema.aspx>

NIVA

Norsk institutt for vannforskning (NIVA) arbeider med forskning, undersøkelser, utvikling og utredninger knyttet til ferskvann, kyst og hav, samt miljøteknologi. Blant de viktigste arbeidsområdene er miljøgifter, biodiversitet og klima.

- Akvakultur
- Biologisk mangfold
- Kjemikalier

- Miljøgifter
- Miljøovervåking
- Miljøteknologi
- Klimaeffekter og klimatiltak
- Tiltak mot forurensning
- Laboratorietjenester
- Internasjonal forskning

Internettside: <http://www.niva.no/tjenester-og-forskning>

TØI

Transportøkonomisk institutt (TØI) er et nasjonalt senter for samferdselsforskning.

- Kollektivtrafikk- areal og transportplanlegging
- Miljø og klima
- Næringsliv og godstransport
- Regional utvikling og reiseliv
- Reisevaner og mobilitet
- Samfunnsøkonomiske metoder og modeller
- Trafikksikkerhet
- Transportsikkerhet

Internettsider: <https://www.toi.no/forskningsomraader/>

3 Instituttene personallressurser

3.1 Årsverk

I 2013 ble det i alt utført 932 årsverk ved miljøinstituttene, omtrent like mye som i 2012. Antall utførte årsverk har ligget på omtrent samme nivå i perioden 2010 – 2013. Også kvinneandelen har holdt seg konstant rundt 44 prosent (se tabell 11 i vedlegget).

Knappe 680 årsverk ble utført av forskere og annet faglig personale i 2013, samme nivå som 2012. Forskerårsverkene utgjorde 73 prosent av det totale antall utførte årsverk ved miljøinstituttene i 2013.

I gjennomsnitt ble det utført 85 forskerårsverk. Antallet varierer instituttene imellom, fra 48 (NERSC) til 157 (NINA). NERSC, NIKU, NIBR og TØI har størst andel forskerårsverk. Forskjeller i andelen forskerårsverk skyldes at flere institutter, i første rekke NINA, NIVA og NILU, har mange ingeniører og teknikere som følge av mye felt- og laboratoriearbeid.

Tabell 3.1. Totale antall årsverk og antall årsverk utført av forskere faglig personale ved miljøinstitutter, samfunnsvitenskapelige institutter, teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter, 2013

Institutt	Totale antall årsverk	Herav utført av forskere/ faglig personale	Forskerårsverk som andel av totale årverk
CICERO	66	49	74
NERSC	54	48	89
NIBR	66	55	83
NIKU	82	69	84
NILU	180	102	57
NINA	207	157	76
NIVA	204	141	69
TØI	73	59	81
Sum miljøinstitutter	932	679	73
<i>Gjennomsnittlige årsverk, miljøinstitutter</i>	<i>116,5</i>	<i>85</i>	
Sum samfunnsvitenskapelige institutter	1072	887	83
<i>Gjennomsnittlige årsverk, samfunnsvitenskapelige institutter</i>	<i>43</i>	<i>35,5</i>	
Sum teknisk-industrielle institutter	2779	1818	65
<i>Gjennomsnittlige årsverk, teknisk-industrielle institutter</i>	<i>213,8</i>	<i>140</i>	
Sum primærnæringsinstitutter	1533	815	53
<i>Gjennomsnittlige årsverk, primærnæringsinstitutter</i>	<i>219</i>	<i>116,4</i>	

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

Miljøinstituttene andel av samlet antall årsverk (vel 6300 årsverk) og forskerårsverk (4200) for samtlige instituttgrupper er på henholdsvis 15 og 16 prosent. Målt i gjennomsnittlig antall forskerårsverk er miljøinstituttene den tredje største arenaen. Samfunnsvitenskapelig arena er minst, og den teknisk-industrielle er størst. I sistnevnte instituttgruppe bidrar Stiftelsen Sintef til å trekke opp gjennomsnittet med sine 740 forskerårsverk i 2013.

Antall forskerårsverk ved miljøinstituttene har holdt seg stabilt den siste femårs-perioden. Det samme gjelder primærnæringsinstituttene. Det er en svakt nedadgående tendens for de samfunnsvitenskapelige og de teknisk-industrielle instituttene (jfr. tabell 7 i vedlegget).

3.2 Forskere med doktorgrad

I 2013 hadde 388 forskere med hovedstilling i miljøinstituttene doktorgrad, omtrent samme antall som i 2012. Dette utgjorde 0,57 doktorgrader per forskerårsverk, om lag samme forholdstall som i 2012. Det er en betydelig variasjon mellom miljøinstituttene, fra 0,25 per forskerårsverk ved NIKU til 0,71 ved NINA.

Mellom 2008 og 2013 er hovedtendensen en økning i andelen forskerårsverk utført av forskere med doktorgrad ved miljøinstituttene. Det samme gjelder de øvrige instituttarenaene, og særlig primærnærings- og de teknisk-industrielle instituttene.

Tabell 3.2. Antall ansatte i hovedstilling med doktorgrad, antall kvinner med doktorgrad, og ansatte med doktorgrad per forskerårsverk ved miljøinstitutter, samfunnsvitenskapelige institutter, teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter, 2008-2013

	2008		2009		2010		2011		2012		2013		Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk					
	Tot.	Kv	Tot.	Kv	Tot.	Kv	Tot.	Kv	Tot.	Kv	Tot.	Kv	2008	2009	2010	2011	2012	2013
CICERO	23	8	24	9	30	9	30	12	37	18	28	15	0,66	0,59	0,68	0,62	0,72	0,57
NERSC	31	7	35	7	27	9	36	13	34	11	33	11	0,65	0,70	0,71	0,92	0,82	0,69
NIBR	22	9	23	9	23	9	23	11	25	12	26	15	0,37	0,39	0,39	0,37	0,44	0,47
NIKU	10	5	10	5	10	5	12	6	15	9	17	9	0,16	0,15	0,15	0,18	0,22	0,25
NILU	48	21	53	24	55	25	58	27	61	28	65	31	0,56	0,56	0,57	0,59	0,62	0,64
NINA	71	15	86	21	96	26	103	29	109	30	111	30	0,60	0,63	0,64	0,65	0,66	0,71
NIVA	64	24	74	26	70	26	74	32	80	34	82	32	0,48	0,45	0,42	0,46	0,57	0,58
TØI	23	6	18	6	27	8	25	8	22	7	26	9	0,39	0,29	0,43	0,42	0,38	0,44
Sum miljøinstitutter	292	95	323	107	338	117	361	138	383	149	388	152	0,49	0,48	0,49	0,52	0,57	0,57
Sum samfunnsvitenskapelige institutter	353	148	410	182	427	194	438	199	441	201	447	211	0,43	0,45	0,45	0,47	0,49	0,50
Sum teknisk-industrielle institutter	844	197	854	196	871	197	913	216	982	225	969	227	0,44	0,45	0,47	0,50	0,53	0,53
Sum primærnæringsinstitutter	473	200	541	227	555	237	582	261	596	264	602	276	0,61	0,71	0,70	0,70	0,74	0,74

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

3.3 Kjønnssfordeling i forskerstab og ledelse

3.3.1 Kjønnssfordeling blant forskerne

I 2013 sto kvinner for 40 prosent av forskerårsverkene i miljøinstituttene, en nedgang på to prosentpoeng i forhold til 2012. Lavest andel finner vi ved NERSC og NINA (28 prosent). Den høyeste andelen finner vi ved NIKU, der kvinner står for nærmere 2 av 3 forskerårsverk.

Kvinnenes andel av forskerårsverkene varierer mellom instituttarenaene, men for alle arenaene har andelen ligget nokså stabilt de siste årene. Lavest kvinneandel har de teknisk-industrielle instituttene med 26 prosent i 2013, mens kvinneandelen ved de tre øvrige instituttarenaene varierer fra 40 for miljøinstituttene

og til 46 og 48 prosent for primærnærings- og de samfunnsvitenskapelige instituttene. De to sistnevnte gruppene har hatt en økning på ett prosentpoeng fra 2012 til 2013.

Tabell 3.3. Antall forskerårsverk totalt og utført av kvinner (antall og andel) og andel av ansatte i hovedstilling med doktorgrad ved miljøinstitutter, samfunnsvitenskapelige institutter, teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter, 2008-2013

Institutt	2008			2009			2010		
	Forsker- årsverk totalt	Andel kvinner av forsker- årsverk	Andel kvinner i hoved- stilling med doktorgrad	Forsker- årsverk totalt	Andel kvinner av forsker- årsverk	Andel kvinner i hoved- stilling med doktorgrad	Forsker- årsverk totalt	Andel kvinner av forsker- årsverk	Andel kvinner i hoved- stilling med doktorgrad
CICERO	35	47	35	41	47	38	44	48	30
NERSC	48	31	23	50	36	20	38	36	33
NIBR	60	45	41	58	42	39	59	43	39
NIKU	61	60	50	66	60	50	69	63	50
NILU	86	35	44	95	38	45	97	39	45
NINA	118	26	21	137	28	24	149	30	27
NIVA	133	37	38	165	39	35	165	42	37
TØI	59	36	26	62	37	33	63	36	30
Sum miljøinstitutter	599	38	33	674	39	33	684	41	35
Sum samf.vit. institutter	820	47	42	961	47	44	945	48	46
Sum teknisk-ind. institutter	1 920	24	23	1 908	22	23	1 844	23	23
Sum primærnær.institutter	781	43	42	766	46	42	798	44	43

Institutt	2011			2012			2013		
	Forsker- årsverk totalt	Andel kvinner av forsker- årsverk	Andel kvinner i hoved- stilling med doktorgrad	Forsker- årsverk totalt	Andel kvinner av forsker- årsverk	Andel kvinner i hoved- stilling med doktorgrad	Forsker- årsverk totalt	Andel kvinner av forsker- årsverk	Andel kvinner i hoved- stilling med doktorgrad
CICERO	48	46	40	52	48	38	49	48	54
NERSC	39	24	36	42	36	32	48	28	33
NIBR	62	49	48	56	49	48	55	49	58
NIKU	66	65	50	68	65	60	69	65	53
NILU	98	39	47	98	40	46	102	41	48
NINA	158	30	28	164	30	28	157	28	27
NIVA	160	44	43	140	46	43	141	42	39
TØI	60	35	32	57	32	32	59	34	35
Sum miljøinstitutter	691	41	38	677	42	38	679	40	39
Sum samf.vit. institutter	932	48	45	895	47	46	887	48	47
Sum teknisk-ind. institutter	1 842	24	24	1 860	24	23	1 818	26	23
Sum primærnær.institutter	833	46	45	805	45	44	815	46	46

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

3.3.2 Kjønnsfordeling for avlagt doktorgrad

På miljøarenaen utgjorde kvinner 39 prosent av de ansatte (i hovedstilling) med doktorgrad (se tabell 3.3 over). NINA har den laveste kvinneandelen blant ansatte med doktorgrad (27 prosent), mens NIBR har den høyeste andelen (58 prosent).

Miljøinstituttene andel ligger 7-8 prosentpoeng lavere enn ved primærnærings- og de samfunnsvitenskapelige instituttene, men 16 prosentpoeng høyere enn de teknisk-industrielle instituttene.

På miljøarenaen har andelen kvinner med doktorgrad økt fra 33 til 39 prosent i perioden 2008 til 2013. Det har også vært en viss økning på den samfunnsvitenskapelige og primærnæringsarenaen (fra 42 til 47/46 prosent), men andelen har holdt seg stabil på rundt 23 prosent ved teknisk-industrielle instituttene.

3.3.3 Kjønnsfordeling i styre og ledelse

Kvinnene er godt representert i styrene til miljøinstituttene. Den totale kvinneandelen blant styremedlemmer er 51 prosent, med en variasjon fra 71 prosent ved NIKU og NINA til 33 prosent ved TØI. Mellom arenaene er det en variasjon fra 43 prosent ved de tekniske-industrielle instituttene til 51 prosent for miljøinstituttene.

Kvinneandelen i instituttledelsen ved miljøinstituttene er på 41 prosent i 2013. Her er det en variasjon fra 100 prosent ved NIBR til 14 prosent ved NERSC. Det er store variasjoner mellom instituttarenaene: fra 28 prosent kvinner i ledelsen ved de teknisk-industrielle instituttene til 42 prosent kvinner i ledelsen ved primærnæringsinstituttene.

Gjennomsnittlig kvinneandel i gruppen forskningsledere er 41 prosent i miljøinstituttene i 2013. Lavest andel kvinnelige forskningsledere finner vi hos NIVA, mens NIBR har den høyeste andelen.

Ser vi på arenanivå, finner vi den laveste andelen kvinnelige forskningsledere ved de teknisk-industrielle instituttene med 29 prosent. For de øvrige instituttarenaene ligger andelen mellom 36 og 41 prosent. Samlet er det miljøarenaen som skårer best når det gjelder likestilling i styre og ledelse.

Tabell 3.4. Kjønnssfordeling i ledelse ved miljøinstitutter samfunnsvitenskapelige institutter, teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter, 2013

	Instituttstyre			Instituttledelse			Forskningsledelse		
	Totalt	M	Kv	Totalt	M	Kv	Totalt	M	Kv
CICERO	5	3	2	5	4	1			
NERSC	5	3	2	7	6	1	7	6	1
NIBR	7	3	4	2	0	2	4	1	3
NIKU	7	2	5	4	1	3	5	2	3
NILU	7	4	3	15	7	8	15	7	8
NINA	7	2	5	10	5	5	10	6	4
NIVA	7	4	3	7	5	2	13	10	3
TØI	6	4	2	6	5	1			
Sum miljøinstitutter	51	25	26	56	33	23	54	32	22
Prosentandel kvinner og menn		49	51		59	41		59	41
Sum samf.vit. Institutter	176	90	86	98	60	38	66	39	27
Prosentandel kvinner og menn		51	49		61	39		59	41
Sum tekn.-ind. institutter	96	55	41	116	83	33	192	136	56
Prosentandel kvinner og menn		57	43		72	28		71	29
Sum primærnæringsinstitutter	58	32	26	45	26	19	64	41	23
Prosentandel kvinner og menn		55	45		58	42		64	36

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

Ved utgangen av 2013 hadde fem av åtte miljøinstitutter en kvinnelig leder. Andelen ved de teknisk-industrielle og ved de samfunnsvitenskapelige instituttene var henholdsvis 31 og 27 prosent, mens ingen av primærnæringsinstituttene hadde kvinnelig leder (tabell 12 i vedlegget).

4 Økonomi

Miljøinstituttene henter sine driftsmidler fra fire hovedkilder: Basisbevilgninger, bidrags- og oppdragsinntekter og inntekter fra utlandet. Inntektene fra utlandet kan både være bidrags- og oppdragsinntekter. Tabell 4.1 gir en oversikt med økonomiske nøkkeltall for 2013, mens tabell 4.6 spesifiserer inntektene på finansieringskilde.

Tabell 4.1 Økonomiske nøkkeltall for miljøinstitutter, samfunnsvitenskapelige institutter, teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter, 2013

	Driftskostnader			Basisbevilgning		FoU-inntekter fra Forskningsrådet	F. rådets andel av totale drifts-inntekter	Nasjonale oppdrags-inntekter	Internasjonale inntekter	herunder EU-inntekter	Inntekter fra utlandet i % av totale drifts-inntekter **
	Totale inntekter *	Driftsresultat	Drifts-inntekter	Grunnbevilgning og SIP	Basisbev. andel av totale drifts-inntekter						
	Mill. kr	Mill. kr	Mill. kr	Mill. kr	Prosent	Mill kr	Prosent	Mill kr	Mill kr	Mill kr	Prosent
CICERO	76,3	-4,9	75,6	10,7	14,2	34,9	60,4	0,8	13,4	5,2	17,7
NERSC	54,9	0,3	53,4	5,3	9,8	16,1	39,9		18,8	14,3	35,2
NIBR	77,5	-3,0	77,2	16,8	21,7	22,0	50,9	29,1	3,1	2,0	4,0
NIKU	85,9	-1,0	83,6	17,3	20,6	3,1	24,3	54,1	1,6	0,1	1,9
NILU	199,9	-4,7	196,2	24,7	12,6	27,5	26,6	76,0	57,3	18,9	29,2
NINA	294,6	1,3	293,2	42,2	14,4	47,3	31,4	57,9	15,4	5,9	5,2
NIVA	239,1	-15,8	237,7	32,3	13,6	27,7	25,5	138,9	22,4	13,6	9,4
TØI	98,1	-2,9	96,7	17,9	18,5	16,7	35,8	42,7	11,2	7,8	11,6
Sum miljøinstitutter	1 126,3	-30,8	1 113,6	167,1	15,0	195,2	32,9	399,5	143,1	67,9	12,9
Sum samf.vitenskapelige institutter	1357,4	0,3	1337	200	15	360,4	41,9	488	92	19	6,9
Sum teknisk-industrielle institutter	4522,7	34,9	4437	260	5,9	687	21,3	2116	900	235	20,3
Sum primærnæringsinstitutter	1772,9	6,9	1769	275	15,5	250,4	29,6	411	81	48	4,6

*) Totale inntekter omfatter driftsinntekter, finansinntekter og ekstraordinære inntekter.

**) Driftsinntekter er eksklusive finansinntekter og ekstraordinære inntekter.

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

4.1. Driftsinntekter

Miljøinstituttene hadde samlede driftsinntekter på 1 113,6 millioner kroner i 2013. Det utgjør 13 prosent av de totale driftsinntektene for alle instituttgrupper sett under ett. Siden 2008 har miljøinstituttene hatt en samlet nominell vekst på 23 prosent. Størst vekst finner vi for NINA, og lavest vekst for NIVA.

Tabell 4.2. Driftsinntekter ved miljøinstitutter, samfunnsvitenskapelige institutter, teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter, i mill. kr. 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Økning 2008-2013	
							mill. kr	prosent
CICERO	57,9	72,6	74,7	70,3	78,7	75,6	17,7	31 %
NERSC	43,4	46,1	46,1	49,8	51,2	53,4	10,0	23 %
NIBR	66,5	69,7	66,5	71,7	74,1	77,2	10,7	16 %
NIKU	65,5	73,2	80,4	75,7	73,4	83,6	18,1	28 %
NILU	164,0	184,4	186,5	192,9	209,8	196,2	32,1	20 %
NINA	210,7	259,7	271,0	286,1	280,6	293,2	82,6	39 %
NIVA	217,7	243,4	250,6	266,4	267,5	237,7	20,0	9 %
TØI	82,1	91,6	99,8	100,1	89,5	96,7	14,6	18 %
SUM MILJØ	907,8	1 040,6	1 075,5	1 113,0	1 124,7	1 113,6	205,8	23 %
Samf.vit. institutter	1 169	1 299	1 291	1 320	1 342	1 337	167,6	14 %
Primærnær.institutter	1 541	1 641	1 659	1 729	1 734	1 769	228,0	15 %
Teknisk-ind. institutter	3 757	3 927	4 096	4 184	4 425	4 437	679,8	18 %
Sum alle instituttgrupper	7 375	7 908	8 122	8 346	8 625	8 656	1 281,3	17 %

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

Siden 2008 har instituttene som mottar basisfinansiering fra Forskningsrådet hatt en samlet nominell vekst i inntektene på 17 prosent. Størst vekst har miljøinstituttene, og deretter følger de teknisk-industrielle instituttene med 18 prosent. De teknisk-industrielle instituttene er den klart største instituttgruppen med driftsinntekter som utgjør mer enn halvparten (51 prosent) av instituttenes totale driftsinntekter i 2013.

Ved miljøinstituttene har driftsinntektene målt per forskerårsverk økt fra 2008 til 2013 (jf. tabell 4.3 nedenfor). I 2013 var gjennomsnittsinntekten per forskerårsverk på 1, 6 millioner kroner. Den har økt fra 1 515 000 kroner, eller med 8 prosent i forhold til 2008. Ser vi på enkeltinstitutter, varierer driftsinntektene per forskerårsverk fra 1,1 millioner kroner ved NERSC til 1,9 millioner kroner ved NILU.

Miljøinstituttenes prosentvise vekst i driftsinntektene per forskerårsverk er på nivå med veksten for de samfunnsvitenskapelige instituttene. Størst vekst finner vi på den teknisk-industrielle arenaen med en økning på 25 prosent.

Tabell 4.3. Driftsinntekter per forskerårsverk ved miljøinstitutter, samfunnsvitenskapelige institutter, teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter, 2008-2013. 1000 kr

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
CICERO	1 656	1 782	1 682	1 460	1 525	1 552
NERSC	905	922	1 212	1 268	1 231	1 111
NIBR	1 108	1 195	1 134	1 160	1 314	1 405
NIKU	1 075	1 107	1 173	1 155	1 086	1 213
NILU	1 907	1 941	1 929	1 966	2 145	1 933
NINA	1 793	1 892	1 816	1 815	1 708	1 863
NIVA	1 639	1 478	1 520	1 660	1 905	1 687
TØI	1 394	1 478	1 577	1 666	1 561	1 640
SUM MILJØ	1 515	1 544	1 573	1 611	1 661	1 639
Samfunnsvitenskapelige institutter	1 425	1 434	1 468	1 416	1 499	1 506
Primærnæringsinstitutter	1 972	2 143	2 080	2 076	2 155	2 171
Teknisk-industrielle institutter	1 957	2 058	2 221	2 272	2 379	2 441

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

4.2 Driftsresultat

Miljøarenaen hadde et negativt driftsresultat på 31 mill. kroner i 2013. Det er dårligere enn i 2012 da det var et negativt driftsresultat på 7,5 mill. Med unntak av NERSC og NINA som begge har mindre driftsoverskudd, har alle de øvrige miljøinstitutter et negativt driftsresultat i størrelsesorden 1,0 til 15,8 mill. kroner.

Det er store forskjeller for driftsresultatet mellom arenaene. Teknisk-industriell arena og primærnæringsarenaen hadde positive driftsresultat på henholdsvis 35 mill. kroner og 7 mill. kroner. De samfunnsvitenskapelige instituttene gikk i balanse. Bortsett fra primærnæringsinstituttene hadde alle instituttgruppene dårligere resultat i 2013 enn i 2012.

Tabell 4.4. Driftsresultat for miljøinstitutter, samfunnsvitenskapelige institutter, teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter, i mill. kr. 2011-2013

	2011	2012	2013
CICERO	4,3	-1,6	-4,9
NERSC	4,4	-0,9	0,3
NIBR	-0,2	-2,8	-3,0
NIKU	-5,9	-7,6	-1,0
NILU	2,5	3,7	-4,7
NINA	4,6	-0,9	1,3
NIVA	13,3	2,8	-15,8
TØI	0,6	-0,3	-2,9
Sum miljøinstitutter	23,6	-7,5	-30,8
Samfunnsvitenskapelige institutter	20,8	12,7	0,3
Primærnæringsinstitutter	31,2	-27,5	6,9
Teknisk-industrielle institutter	120,7	126,7	34,9

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

Miljøinstituttene driftsresultat for 2013 tilsvarer 2,8 prosent av de totale driftsinntektene. For CICERO og NIVA utgjør underskuddet nærmere 7 prosent av driftsinntektene.

I Årsrapport 2013 for forskningsinstituttene skriver Forskningsrådet at svake driftsresultat kan skyldes en nedgang i inntekter fra Forskningsrådet, færre oppdrag fra offentlig forvaltning og fra næringslivet. Økte pensjonskostnader, underdekning i EU-prosjekter samt en tendens til økning i antall små prosjekter blir også trukket frem som mulige forklaringsfaktorer.

Tabell 4.5. Driftsresultat i prosent av driftsinntektene for miljøinstitutter, samfunnsvitenskapelige institutter, teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter, 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
CICERO	3,6	3,6	5,5	6,1	-2,0	-6,5
NERSC	5,0	3,3	7,4	8,9	-1,7	0,6
NIBR	-7,5	-3,2	2,0	-0,3	-3,8	-3,9
NIKU	-8,6	0,4	10,6	-7,8	-10,3	-1,2
NILU	-0,6	3,4	1,8	1,3	1,8	-2,4
NINA	0,1	5,9	9,8	1,6	-0,3	0,4
NIVA	-3,5	-3,3	1,0	5,0	1,1	-6,7
TØI	-3,4	-1,0	-1,5	0,6	-0,3	-3,0
SUM miljøinstitutter	-1,9	1,4	4,5	2,1	-0,7	-2,8
Samfunnsvitenskapelige institutter	2,1	1,5	1,1	1,4	0,9	0,0
Primærnæringsinstitutter	0,0	0,3	1,2	2,1	-1,6	0,4
Teknisk-industrielle institutter	3,2	3,1	4,6	2,9	2,9	0,8

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

4.3 Finansieringskilder

Som tabell 4.6 viser, kommer miljøinstituttene inntekter fra ulike finansieringskilder; basisbevilgninger og prosjektinntekter fra Forskningsrådets ulike virkemidler, inntekter knyttet til nasjonale oppgaver og bidragsinntekter fra departementer og underliggende enheter, nasjonale oppdragsinntekter (for offentlig og privat sektor) og internasjonale finansieringskilder, herunder EU. Forskningsrådet utarbeidet til 2013-rapporteringen en presisering av skillet mellom bidrags- og oppdragsinntekter. Dette medførte at flere institutter utfra den nye definisjonen henførte en større del av inntektene til bidragskategorien enn tidligere år.

Utenom basisbevilgningen på 15 prosent hentet miljøinstituttene nærmere 18 prosent av driftsinntektene fra Forskningsrådet. Den største andelen av oppdragsinntektene kom fra offentlig forvaltning med 26 prosent. Næringslivet stod for 9 prosent, og utlandet for 13 prosent. Denne prosentfordelingen har ligget nokså stabilt den siste femårsperioden.

Fem av miljøinstituttene, NIBR, NIKU, NINA, NIVA og NILU, utførte nasjonale oppgaver for til sammen 29 mill. kroner i 2013. Instituttene har også inntekter som ikke er direkte knyttet til driften – finansinntekter og ekstraordinære inntekter. Inntekter til nasjonale oppgaver, finansinntekter og ekstraordinære kommenteres ikke nærmere i denne rapporten.

De samfunnsvitenskapelige instituttene fikk, foruten basisbevilgningen på 14,5 prosent, cirka 27 prosent av driftsinntektene sine fra Forskningsrådet. Videre kom 21 prosent fra offentlig forvaltning og 11 prosent fra næringslivet. Andelen inntekter fra utlandet var på 7 prosent, som er lavere enn for miljøinstituttene.

De teknisk-industrielle instituttene fikk 6 prosent av driftsinntektene fra basisbevilgningen, i tillegg kom 15 prosent av inntektene fra Forskningsrådet, 8 prosent kom fra offentlig forvaltning, 39 prosent fra næringslivet og 19 prosent fra utlandet.

Primærnæringsinstituttene fikk 15,5 prosent av driftsinntektene fra basisbevilgningen, i tillegg kom 14,5 prosent av inntekter fra Forskningsrådet, 3 prosent kom fra offentlig forvaltning, 20 prosent fra næringslivet og nærmere 5 prosent fra utlandet.

Tabell 4.6 Inntekter fordelt på kilde ved miljøinstitutter samfunnsvitenskapelige institutter, teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter, i mill. kr 2013

	Basisbevilgning				Nasjonale bidragsinntekter		Nasjonale oppdragsinntekter							
	Grunnbevilgn.	Strat. inst.-satsing	Sum	Forvaltn.-oppgr.	Forskn.-rådet	Bidragsinnt. utenom Forskn.-rådet	Offentlige kilder	Næringsliv	Andre	Sum	Int.nasj. inntekter	Øvrige innt. fra driften	Finansinntekter m.m. ¹⁾	Totale inntekter
CICERO	6,5	4,2	10,7		34,9	15,7	0,2	0,4	0,2	0,8	13,4		0,7	76,3
NERSC	3,4	1,8	5,3		16,1	12,5					18,8	0,8	1,5	54,9
NIBR	10,4	6,4	16,8	1,2	22,0	4,8	29,0	0,1		29,1	3,1	0,2	0,3	77,5
NIKU	9,3	7,9	17,3	3,9	3,1	2,4	44,5	9,5		54,1	1,6	1,3	2,4	85,9
NILU	18,2	6,5	24,7	10,0	27,5		49,5	25,0	1,5	76,0	57,3	0,8	3,7	199,9
NINA	23,2	19,0	42,2	6,5	47,3	122,3	34,5	19,0	4,4	57,9	15,4	1,6	1,4	294,6
NIVA	19,4	12,9	32,3	7,4	27,7	8,7	93,8	45,1		138,9	22,4	0,4	1,3	239,1
TØI	11,9	6,0	17,9		16,7	7,3	42,0		0,7	42,7	11,2	0,9	1,4	98,1
Sum miljøinstitutter	102,4	64,7	167,1	28,9	195,2	173,8	293,6	99,2	6,8	399,5	143,1	6,0	12,7	1 126,3
Sum samf.vit. institutter	200,1		200,1	28,8	360,4	129,7	311,6	156,0	20,5	488,1	92,2	37,5	20,5	1 357,4
Sum tekn.-ind. institutter	234,8	24,8	259,6	103,3	687,0	132,2	372,9	1 729,1	14,1	2 116,0	900,4	238,5	85,8	4 522,7
Sum prim.nær.institutter	267,0	7,6	274,6	361,1	250,4	348,5	60,9	349,1	1,0	411,0	81,0	42,0	4,3	1 772,9
Totalt	804,3	97,1	901,4	522,0	1 493,0	784,2	1 039,0	2 333,4	42,4	3 414,7	1 216,8	324,0	123,2	8 779,3

1) Omfatter finansinntekter og ekstraordinære inntekter.

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

4.3.1 Basisbevilgning fra Norges forskningsråd

Arenaene samlet har inntektsført 901 mill. kroner i basisbevilgning. Miljøinstituttene mottok 18,5 prosent av basisbevilgningene, og det utgjør 15 prosent av instituttgruppas driftsinntekter. For enkeltinstituttene del varierer andelen fra 10 prosent ved NERSC til 22 prosent ved NIBR.

I perioden 2008-2013 har miljøinstituttene regnskapsførte basisbevilgninger økt fra 121 til 167 mill. kroner, eller 38 prosent. Basisbevilgningen har holdt seg stabil på mellom 13 og 15 prosent av instituttene driftsinntekter i den siste seksårsperioden. Ordningen med strategiske instituttsatsinger (SIS) kom i 2011, og utgjorde da 25 prosent av basisbevilgningen. Andelen økte til 40 prosent i 2013.

Basisfinansieringen målt i løpende priser økte for alle fire instituttgrupper mellom 2008 og 2013 (se tabell 4.7 nedenfor). Bevilgningen har økt betydelig mer for miljøinstituttene enn for de øvrige gruppene. Ved miljøinstituttene steg den med 46 mill. kroner eller med 38 prosent. Ved de samfunnsvitenskapelige instituttene økte bevilgningen med 22 mill. kroner, eller med 12 prosent. Økningen for de teknisk-industrielle instituttene var på 20 mill. kroner, eller med 8 prosent. Primærnæringsinstituttene har hatt en vekst på 33 mill. kroner, og det gir en økning på 14 prosent.

For miljøinstituttene samlet viser basisfinansieringens andel av de totale driftsinntektene en svak økning fra 2008 til 2013 på to prosentpoeng. Utviklingen er mer variert for de enkelte instituttene. NERSC kom

inn under ordningen i 2012, og har hatt en økning på 5 prosentpoeng til 2013. Ved NIKU, NILU og TØI går andelen noe ned i 2013.

For de samfunnsvitenskapelige, miljø- og primærnæringsinstituttene utgjorde basisbevilgningen rundt 15 prosent av driftsinntektene, mens andelen var adskillig lavere, 6 prosent, for de teknisk-industrielle instituttene.

Tabell 4.7 Basisbevilgninger i løpende priser og som andel av driftsinntekter ved miljøinstitutter, samfunnsvitenskapelige institutter, teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter i mill. kr 2008–2013

Institutt	Basisfinansiering						Basisbevilgning som % av driftsinntekter					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013
CICERO	9,3	10,5	11,7	10,0	10,4	10,7	16	14	16	14	13	14
NERSC	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7	5,3	0	0	0	0	5	10
NIBR	16,5	20,5	19,0	16,9	16,6	16,8	25	29	29	24	22	22
NIKU	15,0	15,5	16,7	15,1	18,1	17,3	23	21	21	20	25	21
NILU	15,3	18,6	20,7	22,8	29,3	24,7	9	10	11	12	14	13
NINA	29,5	32,0	35,6	32,5	36,5	42,2	14	12	13	11	13	14
NIVA	22,0	25,4	29,0	30,5	31,7	32,3	10	10	12	11	12	14
TØI	13,5	15,5	16,5	17,1	17,6	17,9	16	17	17	17	20	18
Sum miljøinstitutter	121,2	138,0	149,2	144,9	162,8	167,1	13	13	14	13	14	15
Sum samf.vitenskapelige institutter	178	182	179	183	194	200	15	14	14	14	14	15
Sum teknisk-industrielle institutter	240	248	255	267	263	260	6	6	6	6	6	6
Sum primærnæringsinstitutter	242	249	259	271	268	275	16	15	16	16	15	16

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

4.3.2 Øvrige inntektskilder

Forskningsfinansiering fra Norges forskningsråd

Instituttene konkurrerer om bevilgninger fra forskningsprogrammer og andre typer FoU-prosjekter. Dette kan omfatte ordninger som er rettet mot forskning innenfor et avgrenset tema og/eller bransje, eller andre virkemidler for å støtte forskning. I tillegg finnes det noen midler som har analyser, utredninger og lignende som hovedhensikt. Nøkkeltallene fra NIFU viser at miljøinstituttene regnskapsførte 199 mill. kroner i inntekter fra Norges forskningsråd i 2013 eller 293 078 kroner per forskerårsverk. Størrelsen på FoU-tildelingene varierer mellom instituttene; fra 3,1 millioner (NIKU) til 49,9 millioner (NINA). Det er imidlertid varierende samsvar mellom den tematiske innretningen i Forskningsrådets programmer og virkemidler og instituttenes fagprofil.

Av den totale regnskapsførte forskningsfinansieringen til arena-instituttene, hentet miljøinstituttene ut 13 prosent. De teknisk-industrielle instituttene hentet ut den største andelen på 45 prosent.

Tabell 4.8. Forskningsfinansiering fra Norges forskningsråd 2009-2013, og i 1000 kr per forskerårsverk i 2013. Miljøinstitutter, og de øvrige instituttarenaene.

	2009	2010	2011	2012	2013	Per forsker- årsverk, 2013. 1000 kr
CICERO	29,5	38,1	37,2	37,1	34,9	717
NERSC	22,1	21,9	20,2	13,3	16,1	334
NIBR	13,6	18,0	15,4	16,4	22,5	410
NIKU	3,7	3,5	3,2	4,1	3,1	44
NILU	24,6	26,4	26,9	30,4	27,5	271
NINA	43,9	42,7	47,9	42,3	49,9	317
NIVA	28,3	23,3	34,5	25,4	28,4	202
TØI	17,5	18,5	17,4	17,6	16,7	284
Sum miljøinstitutter	183,2	192,5	202,8	186,5	199,0	293
Samf.vit. institutter	384	376	380	378	378	426
Tekn-ind. institutter	571	703	782	730	687	378
Prim.nær.institutter	232	257	270	255	250	307

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

Primærnæringsinstituttene hentet ut 250,4 millioner eller 307 239 kroner per forskerårsverk i forskningsfinansiering fra forskningsrådet. De tilsvarende oppgavene for de teknisk-industrielle instituttene er 687 millioner kroner, eller 377 888 kroner per forskerårsverk (jf. tabell 4.8). De samfunnsvitenskapelige instituttene hentet inn 426 000 kroner per forskerårsverk fra NFR, eller 378 millioner i 2013.

Miljøarenaen har den laveste NFR-finansieringen per årsverk sammenlignet med de øvrige instituttarenaene. Nivået er klart lavere enn for de teknisk-industrielle og de samfunnsvitenskapelige instituttene, og nærmere nivået til primærnæringsinstituttene.

Nasjonale oppdrags- og bidragsinntekter

Oppdragsinntektene for miljøinstituttene utgjorde totalt 400 mill. kr i 2013 (jf. tabell 4.6). Av det var 293,6 mill.kr eller 73 prosent fra det offentlige og 99,2 mill. kr eller en fjerdedel fra næringslivet.

Ved NIBR og TØI blir så godt som alle oppdrag utført for offentlige oppdragsgivere. NIKU henter også en betydelig andel fra det offentlige (82 prosent). NILU, NINA og NIVA henter størst andel av oppdragsinntektene fra næringslivet med rundt en tredjedel. NERSC rapporterte ingen oppdragsinntekter i 2013, og ved CICERO var innslaget beskjedent.

Ved de øvrige instituttgruppene ligger andelen oppdragsinntekter fra det offentlige lavere enn ved miljøinstituttene. De samfunnsvitenskapelige instituttene kommer nærmest med 64 prosent. Ved de to øvrige arenaene sto offentlige kilder for under en femtedel av oppdragsinntektene. Her var næringslivet det viktigste nasjonale markedet.

Når vi ser på oppdrags- og bidragsinntekter under ett (jf. tabell 5 i vedlegget), finner vi at det fra 2008 til 2013 er en økning i miljøinstituttene inntekter fra offentlig forvaltning, fra 299 millioner til 434 millioner kroner (regnet i løpende priser). I samme periode har det vært en nedgang i næringslivets kjøp av FoU-tjenester fra miljøarenaen, fra 162 til 119 millioner kroner.

For de nasjonale samfunnsvitenskapelige instituttene ser vi en nedgang i offentlige inntekter fra 2012 til 2013, mens næringslivets kjøp av FoU-tjenester fra denne arenaen har holdt seg relativt stabilt.

For primærnæringsinstituttene er det en viss svingning i inntektene fra offentlig forvaltning i perioden 2008-2013, med en nedgangstendens fra 2012 til 2013. Inntektene fra næringslivet har vært relativt stabile frem mot 2012, og med en økning (på 72 mill. kr) til 2013. I samme periode viser de teknisk-industrielle instituttene en økning i inntekter fra både offentlig forvaltning og næringsliv. Tallene for offentlige inntekter som er referert her, inkluderer både bidrags- og oppdragsinntekter.

Generelt sett må man være bevisst på at resultater og utvikling for den enkelte arena kan være påvirket av resultater og endringer for enkeltinstitutter på den aktuelle arenaen.

Inntekter fra utlandet

Miljøinstituttene inntekter fra utlandet var på 143 millioner kroner i 2013, hvorav 68 millioner (47 prosent) kom fra EU (se tabell 4.9 nedenfor). En tilsvarende andel kom fra øvrige institusjoner og organisasjoner, inkludert Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd.

NILU står for hele 40 prosent av miljøinstituttene inntekter fra utlandet. I den andre enden av skalaen finner vi NIKU som står for kun 1 prosent av disse inntektene.

De totale utenlandske inntektene for de fire arenaene sett under ett var 1,2 mrd. kroner i 2013. Miljøinstituttene sto for 12 prosent. De teknisk-industrielle instituttene er den største bidragsyteren med hele 74 prosent.

I avsnitt 6.3 redegjør vi for miljøinstituttene uttelling i EUs 7. rammeprogram.

Tabell 4.9. Finansiering fra utlandet etter kilde. Miljøinstitutter, samfunnsvitenskapelige institutter, teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter, i mill. kr. 2013

	EU	Næringsliv	Øvrige inst. og org.	Totalt
CICERO	5,2	0,4	7,8	13,4
NERSC	14,3	0,1	4,4	18,8
NIBR	2,0	0,0	1,1	3,1
NIKU	0,1	0,0	1,4	1,6
NILU	18,9	1,6	36,8	57,3
NINA	5,9	0,0	9,4	15,4
NIVA	13,6	3,1	5,7	22,4
TØI	7,8	0,0	3,5	11,2
SUM	67,9	5,1	70,1	143,1
Samf.vit .insitutter	19	21	52,8	93
Tekn-ind. institutter	235	483	183	900
Prim.nær.institutter	48	23	9	80
Totalt	370	532	315	1217

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

4.4 Prosjektportefølje

Miljøinstituttene rapporterte om 3142 utførte prosjekter i 2013. 38 prosent av prosjektene hadde en økonomisk ramme lavere enn 100 000 kroner. 75 prosent av prosjektene hadde en ramme på inntil 0,5 mill. kroner. Inntektene fra de samme prosjektene utgjorde 26 prosent av de samlede prosjektinntektene. Store prosjekter, de med en samlet ramme over 2 millioner kroner, utgjorde kun 7 prosent av porteføljen, men 40 prosent av inntektene. Se tabellvedlegg 21a-c for utvikling i prosjektstørrelse for det enkelte miljøinstitutt perioden 2010-2012.

NIBR og NIVA henter rundt 55 prosent av sine prosjektinntekter fra prosjekter med en økonomisk totalramme på over 2 millioner kroner.

Prosjektsituasjonen ved de øvrige arenaene skiller seg ikke vesentlig fra miljøinstituttene. Primærnærings- og de samfunnsvitenskapelige instituttene har en noe større andel prosjekter i størrelsesorden 0,5 millioner kroner eller mer.

I 2013 står miljøinstituttene for 16 prosent av det samlede antall prosjekter for instituttene i basisfinansieringsordningen. De teknisk-industrielle instituttene står for hele 52 prosent av den samlede porteføljen. De to øvrige arenaene er på nivå med miljøinstituttene.

Tabell 4.10. Prosjektporteføljen ved miljøinstitutter, samfunnsvitenskapelige institutter, teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter, 2013.

	Prosjektstørrelse								Totalt	
	0 - 0,1 mill. kr		0,1 - 0,5 mill. kr		0,5 - 2,0 mill. kr		> 2 mill. kr			
	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr
CICERO	72	6,4	56	14,8	44	43,5	4	10,9	176	75,6
NERSC	10	0,6	27	8,3	24	24,5	7	19,7	68	53,0
NIBR	61	1,4	46	9,8	38	15,4	28	32,4	173	59,0
NIKU	273	10,5	168	18,6	49	17,5	28	32,7	518	79,3
NILU	90	4,4	114	35,5	54	65,4	16	90,1	274	195,4
NINA	266	12,2	276	66,3	97	91,5	25	89,8	664	259,8
NIVA	187	6,7	351	45,4	190	56,4	122	128,2	850	236,7
TØI	235	5,8	118	29,6	62	48,1	4	17,6	419	101,1
SUM	1 194	48	1 156	228	558	362	234	421	3 142	1 060
Samf.vit .institutter	913	39	1102	198	686	349	445	748	3146	1334
Tekn-ind. institutter	5505	66	2754	349	1363	641	679	1327	10301	2384
Prim.nær.institutter	919	41	1119	214	686	398	419	734	3143	1387

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

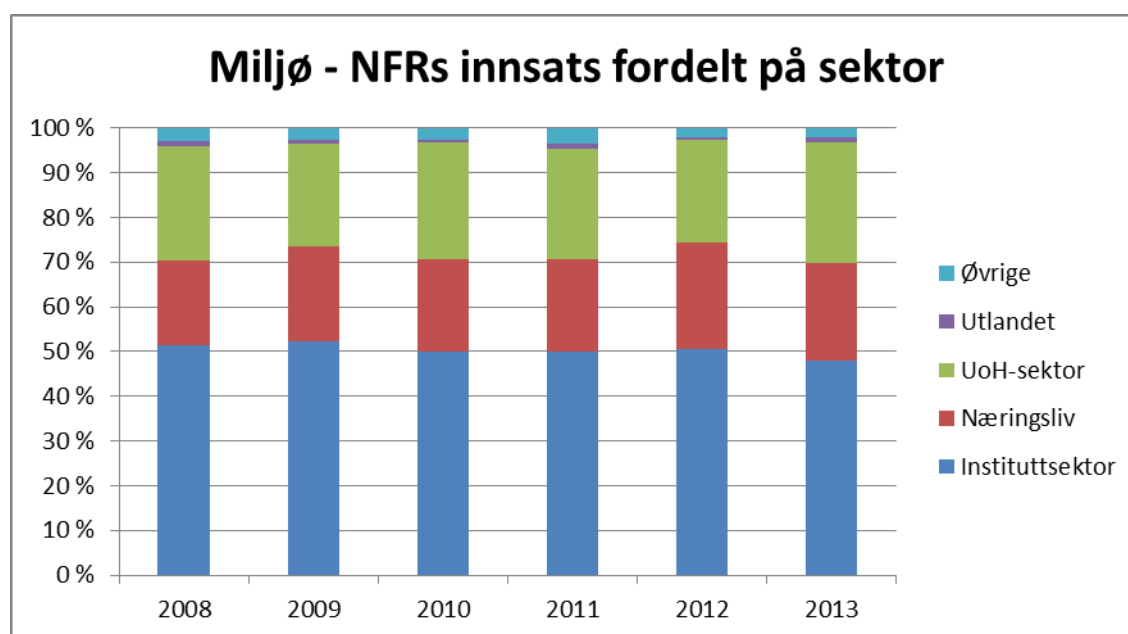
4.5 Forskningsrådets satsing på miljørelevant forskning i perioden 2008-2013

Forskningsrådet har et system for merking av prosjektporteføljen som gjør det mulig å ta ut statistikk om innsatsen innenfor ulike gitte temaer og emner. Et av disse emnene er Miljø (miljørelevant forskning). Herunder registreres prosjekter knyttet til forskning som omfatter områdene bærekraftig energi, forurensning til luft, vann, jord og biologiske systemer, globale miljøutfordringer, klima, kulturminner og kulturmiljøer, miljøteknologi, samt økosystemer, mangfold og friluftsliv.

Vi har tatt ut bevilgningsstatistikk som viser Forskningsrådets innsats innenfor miljørelevant forskning i perioden 2008-2013.³ Den samlede innsatsen for hele perioden var på om lag 7,8 mrd. kroner. Bevilgningene har økt fra 850 mill. kroner i 2008, til om lag 1,4 mrd. kroner i 2013. Den største veksten skjedde i perioden 2008-2010 (vekst på 74 prosent), og fra 2010 til 2013 har bevilgningsnivået holdt seg relativt stabilt.

Innenfor denne rammen er det forskning relatert til bærekraftig energi og miljøteknologi som dominerer. Bevilgninger går hovedsakelig gjennom Store programmer, innovasjonsprogrammer, handlingsrettede programmer og senterdannelsene FME, SFF og SFI. De aktivitetene som bidrar mest er RENERGI/ENERGIX, FME-ene, NORKLIMA/KLIMAFORSK, CLIMIT og BIA. Andre viktige programmer på området er MILJØ2015 og HAVKYST.

Figuren nedenfor viser at instituttsektoren dominerer innenfor miljøforskningen. Deretter følger UoH-sektoren og næringslivet som bidrar med relativt like store andeler.

Hele 77 prosent av den samlede innsatsen for hele perioden sett under ett er representert av teknisk-industrielle institutter (23 %), universiteter (23 %), næringslivet (21%) og miljøinstituttene (8%).

Blant de teknisk-industrielle instituttene er SINTEF kontraktspart for hele 70 prosent av de miljørelaterte forskningsmidlene som har gått til arenaen i perioden. Deretter følger IFE som representerer 12 prosent.

Fra universitetssektoren er det de store universitetene som dominerer, med NTNU og UiO som de klart største aktørene. Blant miljøinstituttene er NINA den største aktøren. CICERO, NIVA, NILU og NERSC har også hentet ut en viss andel av midlene knyttet til miljørelatert forskning.

³ Basisbevilgninger er holdt utenfor, og det samme gjelder bevilgninger til IFEs nukleære virksomheten knyttet til Halden-reaktoren, og IFEs virksomhet knyttet til håndtering og lagring av radioaktivt avfall i Himdalen.

I tabellen nedenfor gir vi en oversikt over hvilke aktører fra universitets- og instituttsektoren som har hentet ut mest midler knyttet til miljørelatert forskning den siste seksårsperioden. Aktørene er rangert etter samlet volum i millioner kroner for hele perioden sett under ett.

Ikke overraskende er det SINTEF som har hatt størst uttelling, og her er programmene RENERGI/ENERGIX, CLIMIT og BIA sentrale.⁴ To andre markante aktører er NTNU og UiO. Begge universiteter er særlig aktive i programmene RENERGI/ENERGIX, CLIMIT, MILJØ2015 og NORKLIMA/KLIMAFORSK. UiO har også en viss uttelling i HAVKYST-programmet, og fra miljørelaterte FRIPRO-midler. UiB og UNI Research er også vesentlige miljøforskningsaktører. UiB er aktive innen NORKLIMA og IPY (det internasjonale polaråret). UNI henter mest fra NORKLIMA-programmet, samt at de henter betydelige midler til Senter for fremragende forskning.

Vi ser også at forvaltningsinstituttene Havforskningsinstituttet, Polarinstituttet og Meteorologisk institutt får støtte til miljørelatert forskning fra Forskningsrådet. Havforskningsinstituttet henter mest fra HAVKYST-programmet. Polarinstituttet er også aktive i HAVHYST, samt at de også henter en del midler fra polarforskningsprogrammene (særlig IPY). De enkeltprogrammer som Meteorologisk institutt henter mest fra er IPY og NORKLIMA.

⁴ En ikke ubetydelig andel av midlene til SINTEF gjelder FME (Forskningssentre for miljøvennlig energi) og SFI (Sentre for forskningsdrevet innovasjon)

Tabell 4.11 Aktører fra universitets- og instituttsektoren som har hentet ut mest NFR-midler knyttet til miljørelatert forskning. 2008-2013. Mill. kroner

Forskningsaktør	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008-2013
SINTEF	116,8	214,5	270,4	257,5	271,7	239,9	1370,8
NTNU	58,7	86,5	117,0	122,3	106,0	115,8	606,3
UIO	75,0	78,1	94,1	93,6	77,6	86,8	505,1
UIB	33,3	38,4	80,3	41,2	48,0	54,9	296,1
UNI	47,5	54,4	46,2	43,5	41,6	25,6	258,8
IFE	19,8	39,5	48,7	38,9	33,7	41,9	222,6
NMBU	10,3	32,6	37,6	41,8	48,7	50,8	221,8
UIT	19,3	27,7	41,2	37,5	29,7	45,1	200,4
Havforskningsinst.	23,9	26,2	39,6	28,6	34,9	46,7	200,0
NINA	34,9	40,2	28,0	24,6	25,6	31,0	184,3
BIOFOR	8,7	10,6	19,8	35,7	40,4	38,6	153,7
CMR	1,1	18,4	38,1	29,9	32,3	33,7	153,5
CICERO	16,1	20,3	20,4	20,2	20,1	22,9	120,1
NIVA	17,1	19,0	23,4	20,0	16,2	16,9	112,6
NILU	20,1	16,4	13,0	15,7	15,1	13,8	94,0
Norsk polarinstitutt	21,7	19,0	14,4	11,9	9,6	8,4	84,9
NERSC	11,0	13,4	12,9	12,0	12,1	15,4	76,6
IRIS	3,9	8,9	9,8	12,8	14,3	16,3	66,0
Meteorol. Inst	21,3	16,2	8,6	5,2	3,3	4,3	59,0
Skog&landskap	3,8	7,5	9,5	11,5	12,9	12,7	58,0
FRISCH	3,8	5,1	7,2	12,4	15,7	9,2	53,5
NORUT		5,7	10,0	11,8	13,5	12,1	53,0
Folkehelseinst.	7,7	7,7	7,4	9,4	6,8	5,4	44,3
TØI	3,1	5,7	10,7	7,7	6,6	9,4	43,3
SSB	5,9	8,8	12,0	7,6	5,9	2,4	42,7
SNF	4,0	5,0	5,0	5,6	8,6	8,8	37,0
NGI	4,6	6,5	6,3	7,2	5,4	6,1	36,1
FNI	1,3	3,7	4,6	9,9	10,2	5,9	35,7
Papir og fiberinst.	2,9	4,3	7,1	6,1	6,8	1,8	29,0
NORSAR	0,2	1,5	1,5	3,0	8,8	8,7	23,7
NGU	7,7	7,4	5,6	1,1	0,2	0,0	22,1
NIFES	1,4	2,0	4,5	4,1	3,8	3,5	19,2
NIKU	2,1	2,3	2,8	1,8	3,8	5,1	18,0
Nordlandsforskn.	1,7	2,4	4,4	2,7	3,4	2,7	17,2
NIBR	0,2	1,3	2,9	4,7	3,5	1,8	14,5
Vestlandsforskn.	3,9	3,9	3,1	1,0	1,3	1,2	14,4
SIFO		1,2	3,3	4,4	3,1	2,1	14,1
Norsk regnesentral		1,7	2,0	4,0	3,4	2,6	13,8
NOFIMA	0,7	3,2	3,2	3,4	2,0	0,3	12,8
Østfoldforskning		0,8	3,2	2,7	2,1	3,2	12,0
TELTEK			2,1	2,7	3,4	2,4	10,5
UIN		2,2	1,2	1,3	2,6	3,2	10,5

5 Grunnlagstall for statlig basisfinansiering av forskningsinstituttene

Basisbevilgningen består av grunnbevilgning og strategiske instituttsatsninger (SIS). Innenfor hver arena fordeles en del av grunnbevilgningen ut fra hvilke resultater instituttene oppnår på fastsatte resultatindikatorer de tre foregående år. Sektordepartementene bestemmer hvor stor andel av grunnbevilgningen som skal omfordes ut fra skår på resultatindikatorerne. I 2013 ble 10 prosent av grunnbevilgningen til de samfunnsvitenskapelige og de teknisk-industrielle instituttene omfordelt etter resultater, mens 5 prosent av grunnbevilgningen til miljøinstituttene og 2,5 prosent av grunnbevilgningen til primærnæringsinstituttene ble omfordelt ut fra resultatene.

I 2013 gjaldt følgende resultatindikatorer med tilhørende vekting:

1. Vitenskapelig publisering (publikasjonspoeng, 30 prosent)
2. Samarbeid med universiteter og høyskoler (avlagte dr. grader og bistillinger, 5 prosent hver)
3. Internasjonale inntekter (15 prosent)
4. Inntekter fra Norges forskningsråd (10 prosent)
5. Nasjonale oppdragsinntekter (35 prosent)

5.1 Vitenskapelig publisering

Publikasjonspoeng i instituttsektoren beregnes ut på samme måte som i UoH-sektoren. Poeng genereres gjennom publiseringer i fagfellelvurderte tidsskrifter og utgivelse av bøker på anerkjente forlag. Systemet med publiseringspoeng bygger på en inndeling av vitenskapelige publiseringskanaler (tidsskrifter og forlag) i to nivåer etter hvor høy prestisje disse publiseringskanalene har. Nivå 1 er det laveste nivået, og nivå 2 det høyeste. Publisering på nivå 2 gir flere publiseringspoeng enn på nivå 1. Instituttsektoren skiller seg fra UoH-sektoren ved at sampubliseringer (med forskere i UoH-sektoren) gir ekstra uttelling.⁵

Miljøinstituttene publiserte til sammen 461,1 publikasjonspoeng i 2013, en nedgang på 32,2 i forhold til 2012. Dette gir 0,68 publikasjonspoeng per forskerårsverk, mot 0,73 i 2012. Oppnådde poeng per forskerårsverk varierer mellom instituttene, fra 0,45 ved NERSC og NILU, til 1,17 ved CICERO. Med unntak av CICERO og NINA, viser alle institutter en nedgang fra 2012 til 2013.

Miljøinstituttene står for 18 prosent av samtlige publikasjonspoeng for alle arenaer sett under ett. Ser vi på publikasjonspoeng per forskerårsverk, havner miljøinstituttene på en andreplass, slått av de samfunnsvitenskapelige instituttene som har 0,99 poeng per forskerårsverk. De teknisk-industrielle instituttene havner sist, med 0,44 poeng per forskerårsverk. Primærnæringsinstituttene har 0,54 publiseringspoeng per forskerårsverk. Samtlige arenaer har lavere antall publikasjonspoeng per

⁵ For flere detaljer om systemet for publikasjonspoeng i instituttsektoren se faktaboks i Norges forskningsråds brosjyre om Statlig basisfinansiering av instituttsektoren: <http://www.forskningsradet.no/no/Instituttsektoren/1182736860722>

forskerårsverk i 2013 enn i 2012. For perioden 2009-2013 under ett er det likevel en markant økning for alle instituttgruppene, jfr tabell 13b i vedlegget. Innføringen av det resultatbaserte finansieringssystemet, og den medfølgende fokuseringen på vitenskapelig publisering, antas å være en medvirkende årsak til denne økningen (jfr. Forskningsrådets Årsrapport for forskningsinstituttene 2013).

Tabell 5.1. Publikasjonspoeng ved miljøinstitutter, samfunnsvitenskapelige institutter, teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter, 2012 og 2013.

	Publikasjonspoeng		Publikasjonspoeng per forskerårsverk	
	2012	2013	2012	2013
CICERO	56,7	57,0	1,10	1,17
NERSC	31,9	21,8	0,77	0,45
NIBR	40,6	32,2	0,72	0,59
NIKU	36,9	35,8	0,55	0,52
NILU	62,3	46,0	0,64	0,45
NINA	141,7	146,8	0,86	0,93
NIVA	83,2	80,9	0,59	0,57
TØI	40,1	40,7	0,70	0,69
Sum miljøinstitutter	493,3	461,1	0,73	0,68
Sum samf.vit institutter	903	883	1,01	0,99
Sum tekn-ind. institutter	848	793	0,46	0,44
Sum primærnæringsinstitutter	464	438	0,58	0,54

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter.

5.2 Samarbeid med UoH-sektoren

Instituttene samarbeider på flere områder med andre forskningsinstitutter, universiteter og høyskoler. Samarbeidet kommer til uttrykk gjennom fellesprosjekter, fellespublikasjoner, doktorgradsarbeid, veiledning, bistillinger og annen formell og uformell kontakt. Årsverk i bistillinger, samt avlagte doktorgrader der minst 50 prosent av doktorgradsarbeidet er blitt utført ved instituttene eller der instituttet har bidratt med minst 50 prosent av finansieringen, er indikatorer på samarbeid med UoH-sektoren som gir uttelling i finansieringssystemet for instituttsektoren.

5.2.1 Årsverk i bistillinger

Forskerne kan enten ha sin hovedstilling ved instituttet og bistilling et annet sted, eller hovedarbeidsplass et annet sted og en bistilling ved instituttet. Utvekslingen av forskere mellom miljøinstituttene og UoH-sektoren var lav i 2013 målt i utførte forskerårsverk. Samfunnsvitenskapelige institutter og teknisk-industrielle institutter ligger høyere. Primærnæringsinstituttene er på nivå med miljøinstituttene.

Til sammen ble det utført nærmere 10 årsverk i bistillinger i samarbeid med universiteter og høyskoler i 2013. Forskere med hovedstilling ved universiteter og høyskoler utførte 4,35 årsverk i bistillinger ved miljøinstituttene. Instituttforskerne på sin side utførte 5,6 årsverk i bistillinger i UoH-sektoren.

Prosentandelen forskere ved miljøinstituttene som hadde en bistilling ved et universitet eller en høyskole var svært lav i 2013. Andelen utgjør 0,8 prosent av samtlige forskerårsverk (5,6 av totalt 679 forskerårsverk). Andelen var også svært lav for de samfunnsvitenskapelige instituttene (2,2 prosent), primærnæringsinstituttene (0,8 prosent) og de teknisk-industrielle instituttene (1 prosent).

Ved miljøinstituttene ble 0,6 prosent av totale forskerårsverk utført av forskere som hadde sin hovedstilling i UoH-sektoren (eller 4,35 årsverk av tilsammen 679 forskerårsverk). Ved de samfunnsvitenskapelige instituttene ble 3,4 prosent (29,9 årsverk av 887) utført av forskere i bistillinger. Ved primærnæringsinstituttene ble 0,9 prosent av de samlede forskerårsverkene (7,7 årsverk av 815) utført av forskere med hovedstilling ved universitetet. Den tilsvarende andelen for de teknisk-industrielle instituttene var 1 prosent (17,5 årsverk av 1818).

Tabell 5.2 Årsverk i bistillinger ved miljøinstitutter, samfunnsvitenskapelige institutter, teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter. 2013

	Forskere ansatt i hovedstilling ved instituttet med bistilling i:				Arbeid utført i bistilling ved instituttet av forskere med hovedstilling i:			
	Næringslivet	UoH	Annet forskningsmiljø	Sum	Næringslivet	UoH	Annet forskningsmiljø	Sum
CICERO			0,2	0,2		1,6	0,2	1,8
NERSC		0,4		0,4	0,2	0,6	1,4	2,2
NIBR		0,4		0,4		0,4		0,4
NIKU				0				
NILU		1,4		1,4			0,58	0,58
NINA		1,1		1,1		1,25		1,25
NIVA		1,9	0,2	2,1		0,5		0,5
TØI		0,4		0,4				
Sum miljøinstitutter		5,6	0,4	6	0,2	4,35	2,18	6,73
Sum samf.vit institutter	1,1	19,5	1,9	22,5	0,8	29,9	2,3	33
Sum tekn-ind. institutter	1,5	18,8	1,2	21,5	0,7	17,5	0,2	18,4
Sum primærnær.institutter	1,7	6,6		8,3	1,9	7,7	1,9	11,5

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter.

5.2.2 Avlagte doktorgrader utført ved / finansiert ved miljøinstituttene

Til sammen ble det i 2013 avlagt 97 doktorgrader der minst 50 prosent av doktorgradsarbeidet er utført ved instituttene eller der instituttet har bidratt med minst 50 prosent av finansieringen. Miljøinstituttene andel av disse er på 17,5 prosent. Det ble avlagt flest doktorgrader ved NINA, 4 stykker.

På miljøarenaen har antall avlagte doktorgrader med instituttbidrag økt fra 13 i 2012 til 17 i 2013. De øvrige arenaene kan vise til høyere tall i 2013. Primærnæringsinstituttene kommer best ut med 31 avlagte doktorgrader med instituttbidrag.

Tabell 5.3 Avlagte doktorgrader ved miljøinstitutter, samfunnsvitenskapelige institutter, teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter 2012-13

	2012						2013					
	Totalt antall avlagte doktorgrader			Antall avlagte doktorgrader med over 50% instituttbidrag *			Totalt antall avlagte doktorgrader			Antall avlagte doktorgrader med over 50% instituttbidrag *		
	Kv	M	Sum	Kv	M	Sum	Kv	M	Sum	Kv	M	Sum
CICERO	1		1	1		1	2	1	3	2	1	3
NERSC												
NIBR	1		1	1		1	3		3	3		3
NIKU	2		2	1		1	2	1	3	1	1	2
NILU	1	1	2	1	1	2	2		2	2		2
NINA	1	5	6	1	5	6	2	1	3	3	1	4
NIVA	1	1	2	1	1	2	1	3	4	1	1	2
TØI	2		2				2		2	1		1
Sum miljøinstitutter	9	7	16	6	7	13	14	6	20	13	4	17
Sum samf.vit. institutter	21	18	39	12	9	21	24	12	36	17	9	26
Sum tekn-ind. institutter	8	26	34	4	19	23	10	30	40	7	16	23
Sum primærnær.institutter	20	8	28	19	8	27	20	12	32	19	12	31

*Omfatter antall avlagte doktorgrader der minst 50 prosent av arbeidet er utført ved instituttet eller der instituttet har finansiert minst 50 prosent av arbeidet.

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter.

5.3 Konkurransutsatte inntekter fra Forskningsrådet

Konkurransutsatte inntekter omfatter tildelinger fra Forskningsrådets programmer og virkemidler, og inkluderer inntekter fra prosjekter kanalisert via samarbeidspartnere. Basisbevilgninger inngår ikke i denne indikatoren. Tabellen nedenfor gir en oversikt for årene 2008 til 2013 for miljøinstituttene enkeltvis og samlet, og for de øvrige instituttarenaene. Kolonnen lengst til høyre viser prosentvis endring mellom 2012 og 2013.

Samlet sett er det en svak vekst miljøinstituttene prosjekthinntekter fra Norges Forskningsråd fra 2012 til 2013, men det er vesentlige forskjeller mellom instituttene. Fire av åtte institutter har økt sin uttelling, mens tre viser en nedgang i tildelingene fra 2012 til 2013.

De øvrige instituttarenaene hadde en svak nedgang fra 2012-2013.

Tabell 5.4 Konkurransenutsatte inntekter fra Norges forskningsråd i mill. kr, 2008–2013. Eksklusive inntekter overført til andre

Institutt							Prosentvis
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	endring 2012-2013
CICERO	18	19,0	28,3	33,9	28,7	34,9	22 %
NERSC	23,3	21,0	19,0	18,1	13,2	16,1	22 %
NIBR	10,4	12,6	15,7	14,4	16,0	19,5	22 %
NIKU	2,7	3,7	3,5	3,2	4,1	3,1	-24 %
NILU	16,9	15,9	20,5	23,3	24,8	23,2	-6 %
NINA	37,4	43,9	42,7	47,9	42,3	47,3	12 %
NIVA	23,7	25,3	19,6	31,8	21,9	21,9	0 %
TØI	16,1	17,5	18,5	10,5	17,6	14,8	-16 %
Totalt miljøinstitutter	148,5	159,1	167,8	183,1	168,4	180,6	7 %
Totalt samf.vit. institutter	287,5	327,3	317,1	326,1	312,8	303,3	-3 %
Totalt tekn-ind. institutter	460,7	556,5	644,7	718,8	672,4	625,4	-7 %
Totalt primærnær.institutter	151,3	189,5	202,4	220,7	221,3	206,5	-7 %

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter.

5.4 Inntekter fra internasjonale kilder

Miljøinstituttene henter 26 prosent av sine oppdragsinntekter fra utlandet. Dette er på nivå med de teknisk-industrielle instituttene. De to øvrige arenaene henter om lag 16 prosent av oppdragsinntektene fra utlandet. Se avsnitt 4.2.2 og tabell 4.2 for flere detaljer.

5.5 Nasjonale oppdragsinntekter

Med nasjonale oppdragsinntekter menes i denne sammenheng vederlag for leveranse av anvendt forskning som er definert av norsk oppdragsgiver, og som har vært utlyst i åpen konkurranse. (I finansieringssystemet legges til grunn inntekter ekskl. inntekter instituttene har overført til andre.)

I 2013 hadde miljøinstituttene 382 millioner kroner i nasjonale oppdragsinntekter, en nedgang på 176 millioner kroner i forhold til 2012 (en nedgang 32 prosent). Nedgangen i de nasjonale oppdragsinntekter siste år må sees i lys av at Forskningsrådet til rapporteringen for 2013 utarbeidet en presisering av skillet mellom bidrags- og oppdragsinntekter. De vilkår som må være tilstede for at inntekter skal kunne defineres som nasjonal oppdragsinntekt ble tydeliggjort. Dette medførte at mange inntekter som instituttene tidligere år klassifiserte som oppdragsinntekter, ble klassifisert som bidragsinntekter i 2013.

Det er store variasjoner instituttene imellom. Fire institutter hadde nedgang i de nasjonale oppdragsinntektene, to hadde vekst, og to viste stabile tall. CICERO og NERSC skiller seg ut med en tilbakegang på rundt 100 prosent. NIKU har hatt størst vekst i de nasjonale oppdragsinntektene (18 prosent).

De øvrige instituttarenaene hadde også en nedgang i nasjonale oppdragsinntekter i 2013, men ikke så markant som for miljøinstituttene.

Se også kap. 4.3.2 som omtaler inntekter fordelt på finansieringskilder.

Tabell 5.5 Nasjonale oppdragsinntekter i mill. kr for miljøinstitutter enkeltvis og samlet, og for de øvrige tre instituttarenaene, 2008-2013.

Institutt	2008	2009	2010	2011	2012	2013
CICERO	3,8	15,9	12,4	13,8	15,2	0,8
NERSC	7,2	8,1	1,8	10,6	13,6	0,0
NIBR	25,9	24,7	17,4	23,3	21,3	21,8
NIKU	41,8	47,7	51,7	51,5	45,9	54,1
NINA	125	157,2	159,1	146,8	182,4	57,9
NILU	67,2	64,1	65,1	69,7	69,8	70,8
NIVA	149,9	144,4	147,5	169,1	170,5	133,5
TØI	37,2	50,2	51,2	48,8	39,5	42,7
Sum miljøinstitutter	458	512,2	506,2	533,6	558,1	381,6
Sum samf.vit. institutter	409,7	482,8	482,2	526,2	543,4	461,7
Sum tekn-ind. institutter	2104,80	2 076,2	1 948,5	2 063,2	2289,8	2076,9
Sum primærnær.institutter	442,5	429,4	429,8	441,2	440,4	383,3

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter.

6 Andre indikatorer på faglig aktiviteter, konkurranse og samarbeid

6.1 Formidling

Ved siden av vitenskapelig publisering formidler forskere sine resultater skriftlig og muntlig til oppdragsgivere, brukere og til kunnskapsallmenningen. Tabellen nedenfor gir en oversikt over faglig formidling utenom vitenskapelig publisering ved de fire arenaene i 2013. Det er viktig å ha i mente at instituttene ikke nødvendigvis legger samme praksis til grunn for hva som telles med i de ulike formidlingskategoriene. Særlig gjelder dette tolkningen av kategoriene for annen skriftlig formidling.

Tabell 6.1 Annen faglig formidling ved miljøinstitutter, samfunnsvitenskapelige institutter, teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter, 2013

	Utgivelser		Rapporter			Muntlig	Annen skriftlig formidling		Konferanser
	Fagbøker, lærebøker, andre selvstendige utgivelser	Kapitler og artikler i bøker, lærebøker, allmenntids-skrifter m.m.	Egen rapportserie	Ekstern rapportserie	Til oppdragsgivere	Foredrag/fremleggelse av paper/poster	Populærvit. artikler og foredrag	Ledere, kommentarer, anmeldelser, kronikker ol	Konferanser, seminarer der instituttet har medvirket i arr.
CICERO	3	107	7	8		90	59	47	2
NERSC	55	1	14			51	1	3	5
NIBR	1	9	42			23	93	39	9
NIKU	1	15	16	12	191	102	35	18	12
NILU		35	64	29		129	10		16
NINA	13	60	160	48	7	53	616	99	24
NIVA	1	13	117	2	5	165	193	9	8
TØI		11	44	9	72	87	271	4	9
Sum miljøinstitutter per 679 forskerårsverk ved miljøinstitutter	74	251	464	108	275	700	1278	219	85
	0,11	0,37	0,68	0,16	0,41	1,03	1,88	0,32	0,13
Sum samf.vit. institutter per 887 forskerårsverk ved samf.vit. institutter	115	336	727	132	47	1300	1356	686	181
	0,13	0,38	0,82	0,15	0,05	1,47	1,53	0,77	0,20
Sum tekn.-ind. institutter per 1818 forskerårsverk ved tekn.-ind. institutter	65	287	504	467	2009	1299	482	251	175
	0,04	0,16	0,28	0,26	1,11	0,71	0,27	0,14	0,10
Sum primærnær.institutter per 815 forskerårsverk ved primærnær.institutter	9	442	305	69	260	872	1272	776	116
	0,01	0,54	0,37	0,08	0,32	1,07	1,56	0,95	0,14

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter.

Hvis vi ser på hva som utmerker seg ved det enkelte miljøinstituts formidlingsprofil, finner vi at CICERO har bidratt med flere kapitler og artikler i bøker o.l. enn de andre instituttene. NERSC markerer seg med flest fagbøker og lærebøker. NIBR er nokså aktive formidlere via populærvitenskapelige artikler/foredrag, og gjennom ledere, kommentarer, kronikker o.l. NIKU skiller seg ut med best skåre på rapportformidling til oppdragsgivere.

NIKU og NILU skårer nokså godt på muntlig formidling (foredrag/fremleggelse av paper). NILU markerer seg også med formidling via egen rapportserie. NINA ligger klart foran de andre instituttene når det gjelder populærvitenskapelige artikler og foredrag, samt formidling via egen rapportserie. NIVA skårer bedre enn de øvrige på muntlig formidling, og ligger også relativt godt an når det gjelder populærvitenskapelig formidling og egne rapportserier. TØI er også blant de instituttene som skårer godt på populærvitenskapelig formidling, og også rapportformidling, særlig til oppdragsgivere.

Når vi studerer arenaenes formidlingsprofil, ser vi primært på formidlingsfrekvens per forskerårsverk. Miljøinstituttene skårer på nivå med de samfunnsvitenskapelige instituttene, og bedre enn de to øvrige instituttgruppene når det gjelder utgivelse av lærebøker/ fagbøker. Når det gjelder bidrag med kapitler og artikler i bøker, skårer teknisk-industriell arena noe bedre enn samfunnsvitenskapelig arena og miljøarenaen (de to sistnevnte ligger likt).

Samfunnsvitenskapelig arena er best på formidling gjennom egne rapportserier. Miljøarenaen ligger på en god andreplass, mens de to øvrige arenaene ligger noe etter. Når det gjelder rapportering til oppdragsgivere, kommer teknisk-industriell arena best ut. Igjen finner vi miljøinstituttene på en andreplass, med en litt bedre skåre enn primærnæringsinstituttene. Samfunnsvitenskapelig arena skårer dårligst på denne formidlingskanalen.

Samfunnsvitenskapelig arena skårer best på muntlig formidling. Primærnærings- og miljøarenaen gjør det også relativt bra og ligger et godt stykke foran den teknisk-industrielle arenaen. Miljøinstituttene skårer bedre enn de øvrige arenaene når det gjelder populærvitenskapelig formidling. Her er det også relativt høy aktivitet ved den samfunnsvitenskapelige arenaen og primærnæringsarenaen, mens teknisk-industriell arena ligger betydelig etter. Primærnæringsinstituttene er de mest ivrige til å formidle gjennom ledere, kommentarer, kronikker o.l. Samfunnsvitenskapelig arena ligger som en god nummer to, deretter følger miljøarenaen og til sist teknisk-industriell arena.

Samfunnsvitenskapelig arena medvirker i konferanser og seminarer i større grad enn de øvrige arenaene.

Alt i alt ligger miljøarenaen relativt godt an i forhold til de andre arenaene når det gjelder formidling (utover vitenskapelig publisering). Arenaen skårer best når det gjelder populærvitenskapelig formidling, og havner på en selvstendig eller delt andreplass på de fleste øvrige indikatorer.

Teknisk-industriell arena skårer gjennomgående dårlig, med unntak av rapportering til oppdragsgivere og i eksterne rapportserier der den er best av alle instituttgruppene.

Vi må være bevisst på at enkeltinstitutters bidrag kan veie tungt i brutttotallet (totalsummen) for den tilhørende arenaen.

6.2 Deltakelse i forskningsprogrammer

I dette avsnittet presenteres statistikk for arenainstituttene samlede omfang av innsendte søknader om forskningsrådsmidler i perioden 2008-2013.⁶ Vi ser på antall innsendte og innvilgede søknader, søkt og bevilget beløp, samt uttelling på søknadene i form av innvilgelsesprosjenter. Tabell 6.2 viser slik søknadsstatistikk for miljøinstituttene enkeltvis og samlet, og for de øvrige arenaene samlet.

I perioden 2008-2013 sendte miljøinstituttene til sammen 962 søknader om midler til Forskningsrådet. Av disse ble 234, eller 24 prosent av søknadene innvilget. Til sammen ble det søkt om 5803 millioner kroner, og 15 prosent av søknadssummen (886 mill. kr) ble bevilget.

Det er en betydelig variasjon i antallet innsendte søknader fra det enkelte institutt. Det spenner fra 61 søknader fra NIKU til 197 fra NINA. NIBR og CICERO har hatt best uttelling, både i form av innvilgede søknader og bevilget beløp.

⁶ Søknader tilhørende utlysninger rettet mot enkeltinstitutter er holdt utenfor.

Miljøinstituttene sendte inn 1,4 søknader per forskerårsverk i perioden, har fått innvilget 1,3 mill. kroner per forskerårsverk.⁷

Tabell 6.2 Antall søknader, søkt beløp, innvilget beløp og innvilgelsesprosent, 2008-2013. Beløp i mill. kr

	Søknader totalt		Innvilgede søknader		Innvilgelsesprosent	
	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Av søknader	Av beløp
CICERO	112	686,2	33	169,8	29 %	25 %
NERSC	104	782,5	23	105,4	22 %	13 %
NIBR	105	534,0	36	143,3	34 %	27 %
NIKU	61	245,5	10	26,2	16 %	11 %
NILU	116	619,9	26	94,1	22 %	15 %
NINA	197	1158,9	46	158,5	23 %	14 %
NIVA	169	1036,4	39	84,5	23 %	8 %
TØI	98	739,8	21	104,5	21 %	14 %
Totalt miljøinstitutter	962	5803,2	234	886,3	24 %	15 %
<i>Per forskerårsverk</i>	1,4	8,7	0,35	1,3		
Totalt samf.vit. institutter	1450	9467,5	342	1497,5	24 %	16 %
<i>Per forskerårsverk</i>	1,6	10,4	0,38	1,7		
Totalt tekn-ind. institutter	1576	18703	468	3670	30 %	20 %
<i>Per forskerårsverk</i>	0,8	10,0	0,25	2,0		
Totalt prim.nær.institutter	801	6180	220	1373,4	27 %	22 %
<i>Per forskerårsverk</i>	1,0	7,7	0,3	1,7		

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

De samfunnsvitenskapelige instituttene sendte inn 1450 søknader eller 1,6 søknader per forskerårsverk⁸. De teknisk-industrielle instituttene sendte inn 1576 søknader, eller 0,8 søknader per forskerårsverk. De har fått innvilget 2 millioner per forskerårsverk⁹. Primærnæringsinstituttene sendte inn 801 søknader, som gir 1 søknad per forskerårsverk. De har fått innvilget 22 prosent av det søkte beløpet, som gir 1,7 mill. kroner per forskerårsverk¹⁰.

Et blikk på innvilgelsesprosentene viser at miljøinstituttene og de samfunnsvitenskapelige instituttene har omtrent samme gjennomslagskraft, og lavere uttelling enn de to øvrige arenaene. De teknisk-industrielle instituttene har hatt størst suksess i form av innvilgelsesprosent for antall søknader, mens primærnæringsinstituttene har hatt størst uttelling i form av prosentandel bevilget beløp.

Tabell 6.3 viser hvilke av Forskningsrådets virkemidler miljøinstituttene har søkt om. De største søknadssummene er primært knyttet til Handlingsrettede programmer, Store programmer og Frie prosjektmidler. Under handlingsrettede programmer er det aktiviteter som MILJØ2015, HAVKYST, VAM, LATIN-AM og POLARPROG som dominerer. Innen store programmer er det KLIMAFORSK og ENERGIX som veier tungt søknadsmassen.

⁷ Tallet fremkommer ved å dividere antall søknader/beløp med et gjennomsnittstall for antall forskerårsverk for arenaen for perioden 2008-2013, som er på 667 årsverk.

⁸ Antall søknader/beløp er dividert med gjennomsnittlig antall forskerårsverk (906) for arenaen i perioden 2008-2013.

⁹ Antall søknader/beløp er dividert med gjennomsnittlig antall forskerårsverk (1867) for arenaen i perioden 2008-2013.

¹⁰ Antall søknader/beløp er dividert med gjennomsnittlig antall forskerårsverk (800) for arenaen i perioden 2008-2013.

Det er TØI, NIBR, CICERO og NERSC som har størst gjennomslagskraft innen Store programmer. Innen Handlingsrettede programmer er bevilgningsprosenten høyest hos NERSC, NIBR, NIKU, NILU og NINA. Samtlige institutter har søkt om FRIPRO-midler, og fem av de åtte har fått bevilgning. Det er CICERO, NERSC, NILU, NINA, og TØI. Her har CICERO den høyeste bevilgningsprosenten (10 prosent).

Tabell 6.3 Søknadsstatistikk for miljøinstituttene, 2008-2013. Fordelt på virkemidler.

	Søkt beløp	Innvilget	% bevilget
CICERO	686,2	169,8	25 %
Andre frittstående prosjekter	0,3	0,0	0 %
Basisbevilgn (REGMODELL)	-	-	-
Brukerstyrte innovasjonsprogr	16,2	0,0	0 %
Fri prosjektstøtte	127,3	12,2	10 %
Grunnforskningsprogrammer	9,2	0,2	2 %
Handlingsrettede programmer	138,8	20,7	15 %
Inform./formdl./ publisering	-	-	-
Internasjonal prosjektstøtte	0,6	0,2	32 %
Internasjonale nettverkstiltak	4,5	0,0	0 %
Planlegging/utredn./evaluering	-	-	-
SFF/SFI/FME	84,1	64,0	76 %
Store programmer	305,3	72,5	24 %
Strategisk institusjonsstøtte	-	-	-
Systemtiltak	-	-	-
Vitensk, utstyr, datab., saml	-	-	-
NERSC	782,5	105,4	13 %
Andre frittstående prosjekter	9,0	0,0	0 %
Basisbevilgn (REGMODELL)	-	-	-
Brukerstyrte innovasjonsprogr	1,5	0,0	0 %
Fri prosjektstøtte	203,6	11,1	5 %
Grunnforskningsprogrammer	35,8	6,0	17 %
Handlingsrettede programmer	99,2	36,3	37 %
Inform./formdl./ publisering	-	-	-
Internasjonal prosjektstøtte	1,3	0,03	2 %
Internasjonale nettverkstiltak	10,7	5,8	55 %
Planlegging/utredn./evaluering	-	-	-
SFF/SFI/FME	240,0	0,0	0 %
Store programmer	95,0	21,1	22 %
Strategisk institusjonsstøtte	-	-	-
Systemtiltak	-	-	-
Vitensk, utstyr, datab., saml	86,4	25,0	29 %
NIBR	534,0	143,3	27 %
Andre frittstående prosjekter	-	-	-
Basisbevilgn (REGMODELL)	14,0	13,8	98 %
Brukerstyrte innovasjonsprogr	20,0	0,0	0 %
Fri prosjektstøtte	38,8	0,0	0 %
Grunnforskningsprogrammer	21,6	6,1	28 %
Handlingsrettede programmer	365,4	104,2	29 %
Inform./formdl./ publisering	-	-	-
Internasjonal prosjektstøtte	-	-	-
Internasjonale nettverkstiltak	-	-	-
Planlegging/utredn./evaluering	14,9	3,6	24 %
SFF/SFI/FME	-	-	-
Store programmer	59,3	15,6	26 %
Strategisk institusjonsstøtte	-	-	-
Systemtiltak	-	-	-
Vitensk, utstyr, datab., saml	-	-	-
NIKU	245,5	26,2	11 %
Andre frittstående prosjekter	0,0	0,02	49 %
Basisbevilgn (REGMODELL)	-	-	-
Brukerstyrte innovasjonsprogr	3,6	0,0	0 %
Fri prosjektstøtte	53,0	0,0	0 %
Grunnforskningsprogrammer	42,5	0,03	0 %
Handlingsrettede programmer	107,8	25,8	24 %
Inform./formdl./ publisering	0,1	0,0	0 %
Internasjonal prosjektstøtte	-	-	-
Internasjonale nettverkstiltak	-	-	-
Planlegging/utredn./evaluering	-	-	-
SFF/SFI/FME	-	-	-
Store programmer	35,5	0,4	1 %
Strategisk institusjonsstøtte	-	-	-
Systemtiltak	-	-	-
Vitensk, utstyr, datab., saml	2,9	0,0	0 %

Forts. Tabell 6.3 Søknadsstatistikk for miljøinstituttene, 2008-2013. Fordelt på virkemidler.

	Søkt beløp	Innvilget	% bevilget
NILU	619,9	94,1	15 %
Andre frittstående prosjekter	0,8	0,4	50 %
Basisbevilgn (REGMODELL)	-	-	-
Brukerstyrte innovasjonsprogr	9,8	9,2	94 %
Fri prosjektstøtte	148,4	11,0	7 %
Grunnforskningsprogrammer	39,3	6,5	17 %
Handlingsrettede programmer	203,0	46,3	23 %
Inform./formdl./ publisering	2,3	0,0	0 %
Internasjonal prosjektstøtte	0,4	0,1	38 %
Internasjonale nettverkstiltak	17,2	9,0	52 %
Planlegging/utredn./evaluering	-	-	-
SFF/SFI/FME	-	-	-
Store programmer	107,3	8,0	7 %
Strategisk institusjonsstøtte	-	-	-
Systemtiltak	-	-	-
Vitensk, utstyr, datab., saml	91,4	3,5	4 %
NINA	1158,9	158,5	14 %
Andre frittstående prosjekter	8,9	0,1	1 %
Basisbevilgn (REGMODELL)	-	-	-
Brukerstyrte innovasjonsprogr	25,7	7,9	31 %
Fri prosjektstøtte	267,6	15,8	6 %
Grunnforskningsprogrammer	15,8	0,0	0 %
Handlingsrettede programmer	435,1	97,8	22 %
Inform./formdl./ publisering	0,8	0,5	54 %
Internasjonal prosjektstøtte	0,9	0,3	33 %
Internasjonale nettverkstiltak	0,7	0,5	66 %
Planlegging/utredn./evaluering	-	-	-
SFF/SFI/FME	-	-	-
Store programmer	370,1	35,7	10 %
Strategisk institusjonsstøtte	-	-	-
Systemtiltak	-	-	-
Vitensk, utstyr, datab., saml	33,3	0,0	0 %
NIVA	1036,4	84,5	8 %
Andre frittstående prosjekter	0,1	0,1	64 %
Basisbevilgn (REGMODELL)	-	-	-
Brukerstyrte innovasjonsprogr	9,4	0,3	3 %
Fri prosjektstøtte	112,0	0,0	0 %
Grunnforskningsprogrammer	-	-	-
Handlingsrettede programmer	384,4	57,6	15 %
Inform./formdl./ publisering	-	-	-
Internasjonal prosjektstøtte	1,4	0,2	14 %
Internasjonale nettverkstiltak	8,2	5,1	62 %
Planlegging/utredn./evaluering	-	-	-
SFF/SFI/FME	277,4	0,0	0 %
Store programmer	198,6	18,9	10 %
Strategisk institusjonsstøtte	-	-	-
Systemtiltak	0,8	0,3	33 %
Vitensk, utstyr, datab., saml	44,2	2,0	5 %
TØI	739,8	104,5	14 %
Andre frittstående prosjekter	-	-	-
Basisbevilgninger	7,5	0,0	0 %
Brukerstyrte innovasjonsprogr	14,9	7,3	49 %
Fri prosjektstøtte	28,7	0,1	0 %
Grunnforskningsprogrammer	16,9	0,0	0 %
Handlingsrettede programmer	280,2	41,3	15 %
Inform./formdl./ publisering	-	-	-
Internasjonal prosjektstøtte	0,1	0,0	0 %
Internasjonale nettverkstiltak	19,6	4,0	20 %
Planlegging/utredn./evaluering	-	-	-
SFF/SFI/FME	261,7	0,0	0 %
Store programmer	105,4	51,7	49 %
Strategisk institusjonsstøtte	4,8	0,0	0 %
Systemtiltak	-	-	-
Vitensk, utstyr, datab., saml	-	-	-
Totalsum miljøarena	5803,3	886,3	15 %

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

Vi har valgt ut noen forskningsprogrammer som miljøinstituttene har søkt midler fra i perioden 2008-2013, og sett på hvilke andre aktører som også har søkt midler i de samme programmene. Forskningsaktørene er delt inn i gruppene a) øvrige forskningsinstitutter, b) UoH-sektor og c) Andre (hovedsakelig næringslivet).

Tabellen nedenfor viser søknadsstatistikk (antall søknader, prosentandel av søknadene som er innvilget og innvilget beløp) for 10 utvalgte program per gruppe av forskningsaktører. Dette gir en komparativ analyse av ulike forskningsmiljøers uttelling i programmene, og et bilde av hvilke aktører miljøinstituttene konkurrerer med.

Tabell 6.4. Søknadsstatistikk for utvalgte forskningsprogrammer fordelt på grupper av forskningsmiljøer. 2008-2013.

Program m/søknads-statistikk	Miljø-instituttene	Øvrige institutter	UoH-sektor	Andre (inkl. næringsliv)
Norklima/Klimaforsk				
Antall søknader	161	219	230	11
Prosentandel innvilget	31	30	30	0
Innvilget beløp (mill. kr)	132,7	230,4	264,1	0
Miljø 2015				
Antall søknader	144	136	175	16
% Innvilget	24	20	22	19
Innvilget beløp (mill. kr)	131,3	97,8	148,5	9,6
Polarprog				
Antall søknader	20	12	32	4
Prosentandel innvilget	75	50	59	50
Innvilget beløp (mill. kr)	72	39,6	111,1	1,5
Renergi/Energix				
Antall søknader	32	546	245	585
Prosentandel innvilget	34	48	42	45
Innvilget beløp (mill. kr)	53,3	704,5	323,5	831,3
HAVKYST				
Antall søknader	70	305	161	20
Prosentandel innvilget	24	24	21	20
Innvilget beløp (mill. kr)	46,7	222,6	97,6	8,3
DEMOSREG				
Antall søknader	18	32	20	2
Prosentandel innvilget	39	9	25	0
Innvilget beløp (mill. kr)	27,1	20,7	24,4	0
VAM				
Antall søknader	24	236	197	11
Prosentandel innvilget	25	23	14	0
Innvilget beløp (mill. kr)	27,8	413,6	240,2	0
LATIN-AM				
Antall søknader	44	129	216	8
Prosentandel innvilget	27	10	18	25
Innvilget beløp (mill. kr)	22,9	35	84,6	5,4
TRANSIKK				
Antall søknader	16	17	12	0
Prosentandel innvilget	56	24	17	0
Innvilget beløp (mill. kr)	32,8	15,8	10,2	0
SMARTTRANS				
Antall søknader	5	8	4	13
Prosentandel innvilget	40	63	75	62
Innvilget beløp (mill. kr)	7,3	24	4,3	33,3

KLIMAFORSK er et nytt, tiårig program for klimaforskning som etterfølger programmet NORKLIMA. Programmet har som mål å gi et kunnskapsløft for å motvirke klimaendringer og for tilpasning til endringene. I seksårsperioden har programmet innvilget drøyt 620 mill. kroner. Miljøinstituttene samlet er kontraktspart for om lag 21 % (hvor CICERO, TØI, NIBR og NIVA markerer seg). I dette programmet er det også bevilget betydelige midler til andre institutter som f.eks. UNI Research og Havforskningsinstituttet, og til universitetssektoren (særlig UiB, men også UiO, NMBU og NTNU). Miljøinstituttens suksessrate er på linje med de andre institusjonenes suksessrate.

MILJØ 2015 (Norsk miljøforskning mot 2015) er et bredt, tverrfaglig forskningsprogram som skal gi kunnskap om sentrale miljøspørsmål og danne grunnlag for framtidig politikkutforming. Programmet har innvilget ca. 387 mill. kroner i perioden 2008-2013. Miljøinstituttene er tildelt om lag 34 prosent av det totale innvilgede beløpet. Her konkurrerer miljøinstituttene i hovedsak med UH-miljøer og da særlig UiO, NTNU og NMBU. Miljøinstituttens suksessrate er noe høyere enn de øvrige forskningsgruppens suksessrate.

POLARPROG (Polarforskningsprogrammet) hadde oppstart i 2011, og skal bidra til å ivareta Norges særlige ansvar for å få fram forskningsbasert kunnskap som er nødvendig for å kunne utøve politikk, forvaltning og næringsvirksomhet i de polare områdene. Frem til og med 2013 er det innvilget drøyt 224 mill. kr. Vurdert ut fra innvilget beløp er det UoH-sektoren som er dominerende (særlig UiB og UiT). Miljøinstituttene har en høy andel innvilgede søknader (med NERSC og NILU i spissen).

ENERGIX etterfølger RENERGI-programmet, og støtter forskning på fornybar energi, effektiv energibruk, energisystem og energipolitikk. Generelt mottar programmet søknader fra bedrifter, og næringslivsorganisasjoner, som regel samarbeidsprosjekter mellom bedrifter og/eller FoU-miljøer (UH-sektoren og/eller instituttsektoren). Programmet mottar også søknader fra FoU-miljøer (UH-sektoren og/eller instituttsektoren). I seksårsperioden (2008-2013) er det innvilget om lag 1,9 mrd. kroner fra programmet. Næringslivet er tildelt 41 prosent av dette beløpet. Miljøinstituttene er tildelt en liten andel på snaut 3 prosent, primært TØI og CICERO. De teknisk industrielle instituttene er tildelt om lag 30 prosent av midlene (hovedsakelig SINTEF). Blant universitetene er det NTNU og UiO som har hatt størst uttelling. Miljøinstituttene har sendt relativt få søknader og har en noe lavere suksessrate (andel innvilgede søknader) enn de andre instituttene.

HAVKYST (Havet og Kysten) har som hovedsiktemål å fremme nyskapende forskning av høy internasjonal kvalitet om det marine miljø. Programmet skal føre til kompetanseoppbygging av grunnleggende karakter både med studier knyttet til spesifikke forhold i norske farvann og for å styrke den helhetlige forståelsen av økosystemets struktur, funksjon og arts mangfold. Programmet mottar søknader fra forskningsinstitutter, universiteter og høyskoler. I seksårsperioden er det innvilget drøyt 375 mill. kroner fra programmet, hvorav miljøinstituttene er tildelt en andel på 12 prosent (med NIVA og NINA som fremtredende aktører). Blant øvrige institutter er det først og fremst Havforskningsinstituttet (HI) som har fått innvilget en del midler (29 prosent). Universitetssektoren er tildelt 26 prosent av midlene, og de fleste største universitetene er representert. Miljøinstituttens suksessrate er på linje med øvrige forskningsinstitutter, og noe høyere enn suksessraten for UH-sektor.

DEMOSREG (Demokrati, styring og regionalitet) er et program som skal stimulere til økt kunnskap om hvordan endringsprosesser i arbeids-, nærings- og samfunnslivet kommer til uttrykk på lokalt og regionalt nivå, og hvilke utfordringer og betingelser dette gir for demokrati, styring og planlegging for bærekraftig utvikling. Særlig vekt legges på forskning som er relevant for politikkutvikling knyttet til lokale og regionale utviklingsprosesser. Programmet mottar søknader fra

forskningsinstitutter, universitet- og høyskolesektoren. I seksårsperioden har programmet innvilget 72 mill. kroner. Miljøinstituttene er kontraktspart for nærmere 38 prosent, med NIBR som en stor aktør. De samfunnsvitenskapelige instituttene er tildelt 18 prosent av de innvilgede midlene. Universitetssektoren står for nærmere 34 prosent, primært via UiT, UiN, NMBU og UiO. Miljøinstituttene har større suksess i dette programmet enn de øvrige FoU-gruppene.

VAM (Forskning om velferd, arbeidsliv og migrasjon) er det største samfunnsvitenskapelige forskningsprogrammet i Norge. Programmet skal gi kunnskap av høy vitenskapelig kvalitet om velferdssamfunnets grunnlag, virkemåter og prosesser. Dette er et handlingsrettet program der forskningen forventes å gi kunnskap som kan anvendes i utformingen av politikk og i forvaltningen av offentlige ordninger. I perioden 2008-2013 er det innvilget om lag 690 mill. kroner fra programmet. Instituttsektoren representerer 65 prosent av disse midlene. Miljøarenaen er innvilget om lag 4 prosent. De samfunnsvitenskapelige instituttene henter ut mest, rundt 43 prosent av det samlede innvilgede beløpet. Her er ISF betydelig aktør, men også SNF, FAFO og Rokkansenteret har fått støtte. SSB er også en markant aktør blant øvrige institutter. Universitetene mottar 24 prosent, med UiO og UiB som markante mottakere. Her har miljøinstituttene omtrent samme uttelling som øvrige institutter, men klart større suksessrate enn UoH-sektoren.

LATIN-AM (Latin-amerikaprogrammet) har som overordnet mål å styrke kunnskapen om Latin-Amerika i Norge ved å støtte forskning av høy kvalitet. Programmets tematiske fokus inkluderer samfunnsvitenskap, utviklingsforskning, forskning på miljø og klima, kultur og samfunn, energi og naturressurser. Programmet skal gi en bedre kunnskapsbase for forbindelser mellom norske og latin-amerikanske aktører innen politikk, kultur, næringsliv, industri, frivillige organisasjoner og forskning. Programmet mottar søknader fra UoH-sektoren, forskningsinstitutter og andre forskningsmiljøer. I perioden 2008-2013 er det innvilget nærmere 148 mill. kr. Her er miljøinstituttene tildelt drøyt 15 prosent av midlene, med NIBR som en vesentlig aktør. Universitetene er tildelt hele 55 prosent av de innvilgede midlene, med UiO, NMBU og UiB i spissen.

TRANSIKK (Transportsikkerhet 2010) viderefører satsningen på forskning om transportsikkerhet som i perioden 2002-2009 var knyttet til programmet RISIT. Målsetningen er å bidra til økt transportsikkerhet gjennom å styrke kunnskapsgrunnlaget for politikk-utforming, forvaltning og transportavvikling. Programmets varighet er fra 2010 til 2015, og det mottar hovedsakelig søknader fra forskningsinstitutter og UoH-sektoren. Det er innvilget nærmere 59 mill. kr fra programmet i perioden 2011-2013. Miljøinstituttene har mottatt 56 prosent, mens samfunnsvitenskapelige institutter har mottatt 27 prosent. Universitetene står for 17 prosent, med UiB som den største aktøren. Miljøinstituttene har klart høyere suksessrate enn de øvrige FoU-gruppene.

SMARTTRANS (Næringslivets transporter og ITS). Programmets overordnede mål er mer effektive og bærekraftige transportløsninger og transportnæringer. Prosjektene som gjennomføres skal bidra til kompetanse og løsninger som ser på det samlede transportbehovet fra dør til dør, vurdere alternative transportformer inklusive intermodale muligheter og bidra til et bedre miljø. Generelt mottar programmet søknader fra næringslivsaktører, FoU-miljøer og andre kompetansemiljøer, system- og produktleverandører samt offentlige etater relatert til programmet. Fra 2008-2013 er det innvilget 99,6 mill. kroner. Næringslivet representerer 33 prosent, og instituttsektoren (den delen som inngår i basisfinansieringsordningen) står for 31 prosent, hvor teknisk-industriell arena mottar mest. Miljøinstituttene er tildelt 7 prosent av midlene. Andre aktører som ITS Norge, Jernbaneverket og Vegdirektoratet mottar til sammen 31 prosent av det totale innvilgede beløpet for seksårsperioden. Vurdert ut ifra prosentandelen av søknader som er innvilget, har UoH-sektoren størst suksess i programmet, mens miljøinstituttene har lavest suksessrate.

6.3 Miljøinstituttene i norsk miljøforskning

I FoU-statistikken finnes det ingen klar definisjon av miljøforskning, og følgelig heller ingen samlet statistikk over feltet. Men alle de forskningsutførende enhetene blir årlig om å anslå hvilke nasjonale satsingsområder som FoU-virksomheten deres faller innenfor. Siden 2009 er den tematiske fordelingen gjort etter de satsingsområdene som er nedfelt i de siste forskningsmeldingene. Ett av disse, *Globale utfordringer*, omfatter flere miljørelaterte områder.

Tabell 6.5 FoU-utgifter 2011 etter tematiske områder og utførende sektor. Mill kr.

Tematisk område	Totalt	UoH-sektor	Instituttsektor	Næringslivet	herav miljøinstituttene	
Globale utfordringer	10889	1947	3610	5332	697	6%
Fornybar energi	1651	319	609	723	66	4%
Annen miljørelatert energi	690	116	206	368	10	1%
Petroleumsvirksomhet	4520	317	1039	3164	24	1%
Annen energi	287	52	106	129	4	1%
Annen klimaforskning og -teknologi	909	226	519	164	223	25%
CO2-håndtering	979	221	340	418	23	2%
Annen miljøforskning	1383	360	658	365	317	23%
Utviklingsforskning	469	336	133	-	30	6%
Mat	2579	436	1177	966	23	1%
Marin	2288	453	1643	192	166	7%
Maritim	1480	247	327	906	4	0%
Helse	8025	4580	1899	1546	21	0%
Velferd	1136	512	624	-	62	5%
Utdanning	1096	975	121	-	3	0%
Reiseliv	129	60	69	-	34	26%

Kilde: FoU-statistikk 2011

Tabellen over indikerer at miljøinstituttene er store og viktige aktører innen flere av de miljørelaterte områdene, samtidig som den også viser at det utføres betydelig FoU på miljøorienterte problemstillinger ved andre norske FoU-institusjoner.

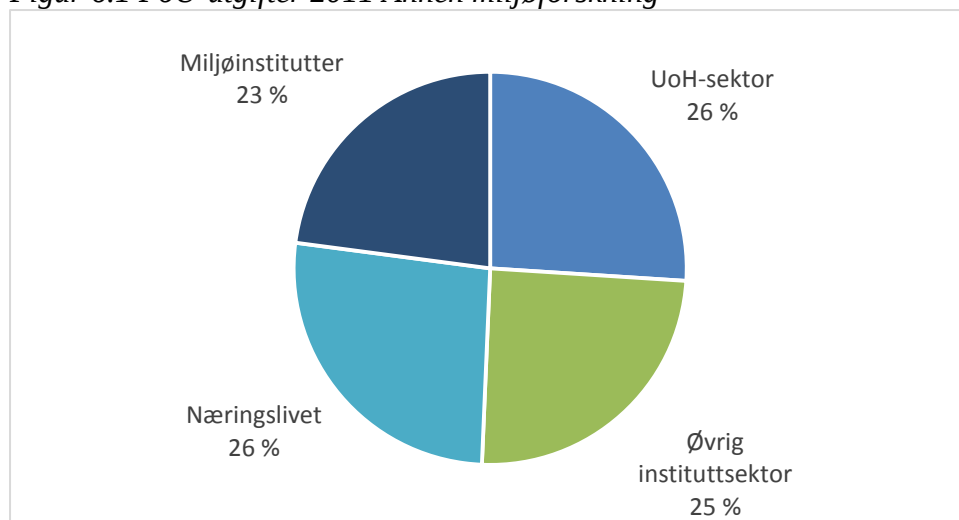
En bør i denne sammenheng ha i mente at den FoU-aktivitet som måles i statistikken spenner fra grunnforskning til utviklingsarbeid, og at det er store forskjeller i forskningsart mellom sektorene.¹¹

Under gis en nærmere omtale av hvordan forskningslandskapet ser ut innenfor to av de mest relevante tematiske områdene hva gjelder miljøinstituttene, nærmere bestemt *Annen miljøforskning* og *Annen klimaforskning og -teknologi*. Dette var de to største tematiske områdene ved miljøarenaen i 2011.

¹¹ Nær halvparten av FoU-aktiviteten UoH-sektoren blir klassifisert for grunnforskning, mens mer enn to tredjedeler av virksomheten i instituttsektoren blir rapportert som anvendt forskning. I næringslivet ligger tyngdepunktet innenfor utviklingsarbeid med 76 prosent.

6.3.1 Annen miljøforskning - FoU knyttet til vann, avløp, avfall, biologisk mangfold, miljøgifter, friluftsliv, kulturminner m.m.

Figur 6.1 FoU-utgifter 2011 Annen miljøforskning

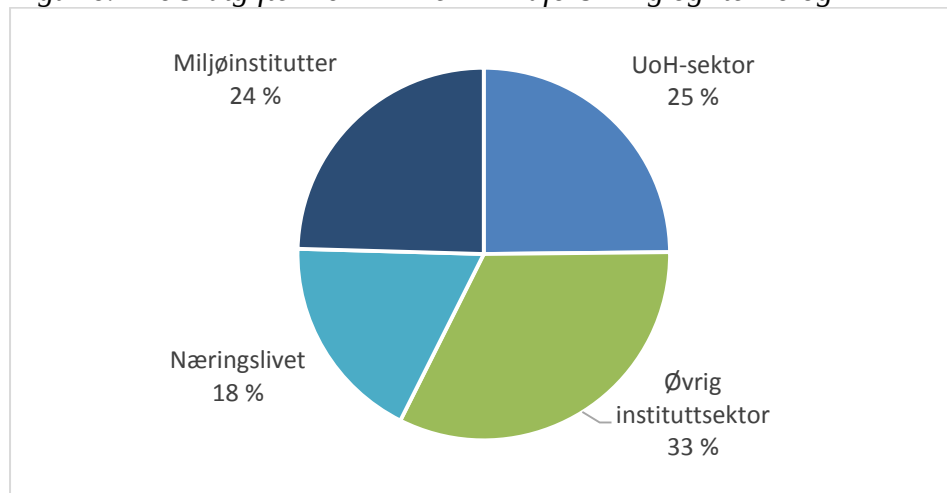
Miljøinstituttene rapporterte nærmere 320 millioner kroner under *Annen miljøforskning* i 2011. Det var i første rekke NINA, NIVA og NILU som hadde aktivitet på området. Miljøinstituttene sto for 23 prosent av samlet FoU-innsats, mens instituttsektoren til sammen utgjorde nesten halve innsatsen på området. UoH-sektoren og næringslivet hver sto for en fjerdedel.

Øvrige institutter sto med andre ord for omtrent en like stor del som miljøinstituttene. Blant de største miljøene finner vi Norsk Polarinstitutt og Stiftelsen SINTEF. Andre institutter med betydelig aktivitet omfatter Meteorologisk institutt, Norges Geotekniske Institutt og Havforskningsinstituttet.

De største lærestedene når det gjelder Annen miljøforskning omfatter Universitetet i Oslo, Universitetet for miljø- og biovitenskap (NMBU fra 2014) og Universitet i Bergen.

6.3.2 Annen klimaforskning og -teknologi – FoU om klimasystemet, klimaendringer og konsekvenser av dette, inkl. klimapolitikk, teknologi for reduksjon av klimautslipp (ekskl. CO₂-håndtering)

Figur 6.2 FoU-utgifter 2011 Annen klimaforskning og -teknologi

Miljøinstituttene rapporterte vel 220 millioner kroner under dette området i 2011. Det var i første rekke NILU, CICERO, NIVA og NINA som klassifiserte FoU under *Annen klimaforskning og -teknologi* i 2011. Miljøinstituttene andel av den nasjonale innsatsen utgjorde rundt en fjerdedel. Instituttsektoren sto til sammen for nærmere tre femtedeler, UoH-sektoren for en fjerdedel, mens næringslivets andel var 18 prosent.

Øvrige institutter sto dermed for omtrent en tredjedel, som var noe mer enn miljøinstituttene. Blant de største miljøene kan nevnes Norsk Polarinstitut og Havforskningsinstituttet. UNI Research og Meteorologisk institutt var to andre institutter som her rapporterte FoU av et ganske betydelig omfang.

De dominerende lærestedene innenfor Annen klimaforskning og –teknologi var Universitetet i Oslo og Universitet i Bergen, som til sammen sto for tre femtedeler av sektorens FoU-innsats.

Oppsummert viser tabellen under, at på disse to utvalgte miljøområdene er det kun henholdsvis fire og tre av åtte miljøinstitutter som er blant de ti største aktørene i UoH- og instituttsektoren. Andre sentrale aktører består av både universiteter, forskningsinstitutter fra andre arenaer samt forvaltningsinstitutter som ikke er omfattet av basisbevilgningssystemet. Dette betyr at miljøinstituttene, selv på sine kjerneområder, samarbeider og konkurrerer med miljøer som er ganske forskjellige, bl.a. når det gjelder institusjonell forankring og rammebetingelser.

Tabell 6.6 De ti største FoU-miljøene i UoH- og instituttsektoren innenfor forskningsfeltene «Annen klimaforskning og -teknologi» og «Annen miljøforskning» i 2011. Alfabetisk rangert. (Miljøinstituttene uthevet).

Annen klimaforskning og -teknologi	Annen miljøforskning
Havforskningsinstituttet	Meteorologisk institutt
Norsk institutt for luftforskning	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Norsk institutt for naturforskning	Norsk institutt for luftforskning
Norsk institutt for vannforskning	Norsk institutt for naturforskning
Norsk Polarinstitutt	Norsk institutt for vannforskning
CICERO	Norsk Polarinstitutt
Uni Research	Stiftelsen SINTEF
Universitetet i Bergen	Universitetet for miljø og biovitenskap
Universitetet i Oslo	Universitetet i Bergen
Universitetssenteret på Svalbard	Universitetet i Oslo

Kilde: FoU-statistikk 2011

6.4 Tematiske områder ved miljøinstituttene

Selv om miljø- og energirelatert forskning er en fellesnevner ved de åtte miljøinstituttene, er flere av instituttene på arenaen også orientert mot andre forskningsfelt. Det blir derfor unyansert bare å måle miljøinstituttene opp mot miljøforskningsprogrammer og forskning klassifisert som miljøforskning. Ved siden av de to ovennevnte temaområdene, har prosjekter knyttet til *marin FoU* et særlig stort omfang ved miljøinstituttene, med 166 millioner kroner i 2011. Målt i FoU-utgifter stod dermed miljøinstituttene for 7 prosent av all marin forskning i Norge.

Reiseliv tilhører de minste av temaområdene i norsk forskning totalt sett. Her ble en fjerdedel av FoU-utgiftene, nærmere 35 millioner kroner, rapportert på miljøarenaen. TØI og NINA har forskning knyttet til reiseliv. Miljøinstituttene rapporterte også aktivitet innenfor *Fornybar energi* og *Annen miljørelatert energi*. Instituttene innsats her utgjorde henholdsvis 4 og 1 prosent av nasjonal FoU-innsats i 2011.

Tabellen nedenfor indikerer innenfor hvilke tematiske forskningsområder hvert av miljøinstituttene har rapportert aktivitet til FoU-statistikken. CICERO, NILU, NINA og NIVA klassifiserer hele eller store deler av FoU-virksomheten til de miljø- og energirelaterte områdene. De tematiske områder kan ha overlapp, og særlig NINA og NIVA vurderer at deler av forskningen også faller inn under flere av de øvrige tematiske områdene. NIBR, og spesielt TØI og NIKU har mindre innsats på miljø- og energirelaterte områder. En stor del av NIBRs portefølje blir rapportert under andre nasjonale satsinger, der særlig velferdsforskning er viktig. NIKU og TØI vurderer på sin side det meste av FoU-aktiviteten til å være rettet mot områder som ikke naturlig inngår i de nasjonale satsingsområdene. NERSC klassifiserer en betydelig del virksomheten som *marin FoU*, noe som også gjelder NIVA.

Tabell 6.7 FoU ved miljøforskningsinstitutter 2013, etter tematiske områder.

Tematisk område	CICERO	NERSC	NIBR	NIKU	NILU	NINA	NIVA	TØI
Fornybar energi						X	x	x
Annen miljørelatert energi							x	x
Petroleumsvirksomhet							X	
CO2-håndtering					x		x	x
Annen klimaforskning og -teknologi	X	X		x	X	X	X	
Annen miljøforskning		X	X	x	X	X	X	x
Utviklingsforskning					x		X	x
Marin		X				x	X	
Mat						x	x	
Maritim		x					x	
Helse og helsetjenester			X			x	x	x
Velferd			X			x		x
Utdanning			x			x		
Reiseliv						x		x

X = området utgjør mer enn 10% av total FoU ved instituttet

x = området utgjør 10% eller mindre av total FoU ved instituttet

Kilde: FoU-statistikk 2013

6.5 Internasjonalisering

6.5.1 Uttelling i EUs 7. rammeprogram

I dette avsnittet ser vi på miljøinstituttene deltakelse i EUs 7. rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling (FP7). Deltakelse kan betraktes som en indikator på kvalitet og gjennomslagskraft i forskningen (jfr. Indikatorrapporten 2013, NIFU).

Kildegrunnlaget for dette avsnittet er søknads- og kontraktstall fra E-corda (External COMmon Research DATA Warehouse). Vi presenterer akkumulerte tall for hele FP7-perioden (01. 2007 – 05.2014). Søknadstall presenteres kun på arenanivå da søknadstallene for det enkelte institutt er konfidensielle.

Søknadstall

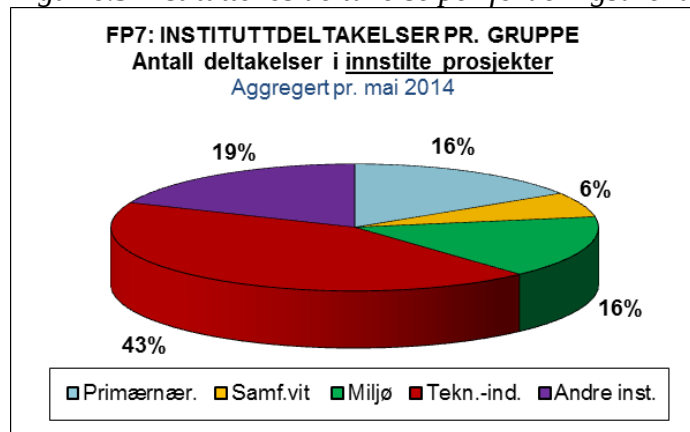
Per mai 2014 har norske institutter deltatt eller deltar i 2806 søknader. Av disse er 756 innstilt for finansiering, det vil en suksessrate på 27 prosent. Miljøinstituttene har en suksessrate på 28 prosent, og ligger altså omtrent på gjennomsnittet for samtlige institutter.

Tabell 6.8a FP7: Resultater pr. norske instituttgruppe i søknader. Rangert etter antall deltakelser i innstilte prosjekter.

Instituttgruppe	ANT. DELTAKELSER		
	i søknader	i innstilte prosjekter	Suksessrate i %
Teknisk-industrielle institutter	1210	326	27%
Andre institutter	448	141	31%
Primærnæringsinstitutter	452	121	27%
Miljøinstitutter	430	120	28%
Samfunnsvitenskapelige institutter	266	48	18%
Totalt institutter:	2806	756	26,9%

Andelen innstilte prosjekter fordelt på instituttgruppe viser at miljøinstituttene representerer 16 prosent, like mye som primærnæringsinstituttene. Teknisk-industrielle institutter representerer den største andelen på 43 prosent.

Figur 6.3 Instituttene deltakelse per fordelingsarena.

Miljøinstituttene deltar med flest søknader innenfor temaet "Environment", og her har de en suksessrate på 32 prosent. Deretter er det et visst antall deltakelser i innen programmene "Transport" og "Space" (romvirksomhet), med en suksessrate på hhv 27 og 45 prosent. Størst suksessrate er det i programmene "Inco (internasjonalt samarbeid)", "Health", "RI (forskningsinfrastruktur)" og "Space".

Tabell 6.8b. FP7 Resultater for miljøinstituttene pr program i søknader.

Program kortnavn	DELTAKELSER		
	Ant deltakelser i SØKNADER	Ant deltakelser i INNSTILTE PROSJEKTER	Suksessrate deltakelser i %
HEALTH	2	1	50%
BIO	18	7	39%
ICT	13	3	23%
NMP	7	2	29%
ENERGY	7		
ENVIRONMENT	154	50	32%
TRANSPORT	56	15	27%
SSH	20	2	10%
SPACE	38	17	45%
SECURITY	6	1	17%
Sum Cooperation:	321	98	31%
RI	18	9	50%
SME	5		
SiS	6		
INCO	3	2	67%
Sum Capacities:	32	11	34%
ERC	12	1	8%
Sum Ideas:	12	1	8%
MCA	65	10	15%
Sum People:	65	10	15%
TOTALT ALLE PROGRAMMER:	430	120	28%

Kontraktstall

Tabell 6.8c. FP7: Resultater per sektor. Rangert etter antall deltakelser.

	Ant. deltakelser	Innvilget EU-støtte (mill. euro)	Ant. koordinatore
Institutter	747	284,4	118
Bedrifter	606	151,5	59
UoH-sektoren	511	230,6	137
Andre	230	44,9	20
Ukjent	1	0,3	
Totalt:	2095	711,7	334

Datakilde: E-Corda kontraktsdatabasen (Kommisjonen)

Per mai 2014 står instituttsektoren for den største andelen av de norske deltakelsene (36 prosent), og mottar det meste av EU-støtten som går til Norge (40 prosent). Det å påta seg en koordinatorrolle gir en ønskelig mulighet til å påvirke og dra nytte av FoU-aktivitetene i EU. Instituttsektoren har koordinatoransvar i drøyt et av tre norsk-koordinerte prosjekter.

Tabell 6.8d. FP7: Resultater per instituttgruppe. Rangert etter antall deltakelser.

	Ant. deltakelser	Innvilget EU-støtte (mill. euro)	Ant. koordinører
Teknisk-industrielle institutter	313	163,5	60
Miljøinstitutter	122	41,2	19
Primærnæringsinstitutter	122	35,1	17
Samfunnsvitenskapelige institutter	48	13,0	10
Andre institutter	142	31,6	12
Totalt institutter:	747	284,4	118

Datakilde: E-Corda kontraktsdatabasen (Kommisjonen)

Ser vi på miljøarenaens uttelling i forhold til de øvrige arenaene, står miljøinstituttene for 1 av 6 deltakelser, og mottar 14 prosent av bevilgningene. Videre representerer de 16 prosent av de prosjektene som er institutt-koordinerte. Den teknisk-industrielle arenaen er tyngst representert, mens den samfunnsvitenskapelige arenaen har lavest uttelling.

Tabell 6.8e. FP7 kontrakter: Resultater for miljøinstituttene. Rangert etter antall deltakelser i kontraktene.

Deltaker navn	Deltaker kortnavn	Ant. deltakelser i kontrakter	Innvilget EU-støtte (mill. euro)	Ant. koordinører
Norsk institutt for luftforskning	NILU	40	11,6	5
Stiftelsen Nansen Senter For Fjernmåling	NERSC	25	10,9	7
Norsk institutt for vannforskning	NIVA	20	7,7	
Norsk institutt for naturforskning	NINA	15	4,8	5
Transportøkonomisk institutt	TØI	12	3,5	2
CICERO Senter for klimaforskning	CICERO	7	2,2	
Norsk institutt for by- og regionforskning	NIBR	2	0,5	
Norsk institutt for kulturminneforskning	NIKU	1	0,0	
Sum miljøinstituttene:		122	41,2	19

Datakilde: E-Corda (Kommisjonen)

NILU står bak majoriteten av miljøinstituttene deltakelse. NILU og NERSC har omtrent samme volum på EU-midlene, og til sammen står de bak over halvparten av EU-støtten som er bevilget til miljøarenaen. Koordinatorene er representert av NERSC, NILU, NINA og TØI.

Hvis vi ser på antall deltakelser og innvilget EU-støtte per forskerårsverk (jfr. tabellen nedenfor), ser vi at NERSC og NILU både har flest deltakelser og mottatt mest støtte per FoU-årsverk.

Tabell 6.8f. FP7 kontrakter: Resultater for miljøinstituttene. Resultater per forskerårsverk.

Institutt	Deltakelser per forsker-årsverk	Innvilget EU-støtte (mill. euro) per forsker-årsverk
NILU	0,39	0,11
NERSC	0,52	0,23
NIVA	0,14	0,05
NINA	0,10	0,03
TØI	0,20	0,06
CICERO	0,14	0,04
NIBR	0,04	0,01
NIKU	0,01	0,00
Totalt	0,18	0,06

Miljøinstituttene per program

Ikke overraskende ser vi at miljøinstituttene gjør det spesielt godt innenfor miljø- og klimaprogrammet "Environment". Her utgjør deltakerandelen 42 prosent av alle deltakelser som miljøinstituttene står for. Av samtlige EU-midler til miljøinstituttene, kommer hele 45 prosent fra dette programmet.

For resultater for det enkelte institutt per program i kontrakter, se tabell a-h i tabellvedlegget.

Tabell 6.8g. FP7 kontrakter. Resultater for miljøarenaen per program.

Program navn	Program kortnavn	Ant. deltakelser	Innvilget EU-støtte (mill. euro)	Ant. Koordinatorer
1.01 Health	HEALTH	1	0,6	1
1.02.Food, Agriculture and Fisheries, and Biotechnology	BIO	7	2,3	1
1.03 Information and Communication Technologies	ICT	3	1,5	1
1.04 Nano, Materials & Production Technologies	NMP	2	0,3	
1.06 Environment (including Climate Change)	ENVIRONMENT	51	18,6	6
1.07 Transport (including Aeronautics)	TRANSPORT	15	4,9	2
1.08 Socio-economic Sciences and Humanities	SSH	2	0,3	
1.09 Space	SPACE	18	7,0	4
	Sum Cooperation:	99	35,5	15
4.05 Science in Society	SIS	1	0,1	
4.01 Research Infrastructures	RI	9	1,8	
4.07 Activities of International cooperation	INCO	2	0,6	
	Sum Capacities:	12	2,5	
3.01 Marie Curie Actions	MCA	10	3,1	4
	Sum People:	10	3,1	4
2.01 European Research Council	ERC	1	0,1	
	Sum Ideas:	1	0,1	
	Sum alle progr.:	122	41,2	19

Datakilde: E-Cordas kontraktsdatabase (Kommisjonen)

Neste tabell gir en oversikt over de 20 på topp norske institutter i FP7. Miljøinstituttene representasjon er uthevet i fet skrifttype. NILU, NERSC, NIVA, NINA og TØI inngår i listen, og de to førstnevnte på topp 10 – plassering.

Tabell 6.8h. FP7 Kontrakter: 20-på-topp norske institutter.

Deltaker navn	Ant. deltakelser	Innvilget EU-støtte (mill.euro)	Ant. koordinatører
Stiftelsen SINTEF	196	114,4	46
Teknologisk Institutt AS	47	1,2	6
Havforskningsinstituttet	41	12,6	4
Nofima (tidl. Nofima Marin AS)	41	7,3	7
Norsk institutt for luftforskning	40	11,6	5
SINTEF Energi AS	29	17,5	6
Meteorologisk institutt	28	9,5	2
Nasjonalt folkehelseinstitutt	26	8,0	
Stiftelsen Nansen Senter For Fjernmåling	25	10,9	7
UNI Research (tidl. UNIFOB AS)	23	7,0	3
Institutt for fredsforskning	21	5,9	5
Norsk institutt for vannforskning	20	7,7	
Norsk Marinteknisk Forskningsinstitutt AS	19	7,8	
Bioforsk	18	6,3	2
Norsk institutt for naturforskning	15	4,8	5
Forsvarets forskningsinstitutt	13	5,7	2
Institutt for energieteknikk	13	4,0	1
Transportøkonomisk institutt	12	3,5	2
Norges Geotekniske Institutt	11	4,4	2
Norsk regnesentral	10	4,1	2
NORUT Tromsø	10	3,2	1
SUM 20-PÅ-TOPP NORSKE INSTITUTTER:	658	257,5	108

Datakilde: E-Corda (Kommisjonen)

I tabellen nedenfor sammenligner vi miljøinstituttene med andre sentrale miljøforskningsaktører når det gjelder uttelling i EUs 7. rammeprogram.

Stiftelsen Sintef, UiO, NTNU og UiB har de største støttebeløpene og de fleste koordinatorene. Dette må ses i sammenheng med hvilke delprogrammer de ulike institusjonene deltar i. F.eks. er støttebeløpene til norske institusjoner klart høyest i delprogrammet ERC (grensesprengende forskning), hvor det stort sett bare er universitetene som deltar fra norsk side (Indikatorrapporten 2013, s. 115).

NILU, NERSC og NIVA hevder seg relativt godt sammenlignet med de øvrige store miljøforskningsaktørene. Dersom vi ser på resultatene for *alle* norske 502 aktører i FP7, rangert etter EU-støtte, havner de tre nevnte instituttene på hhv. niende, tiende og femtende plass.

Tabell 6.8i. FP7 Kontrakter: Miljøinstituttene og øvrige sentrale miljøforskningsaktører. Rangert etter innvilget EU-støtte i kontraktene per juli 2014.

Rangering EU-støtte blant alle norske aktører	Deltaker navn	Ant. deltakelser	Innvilget EU-støtte (mill. euro)	Ant. koordinatører
1	Stiftelsen SINTEF	204	117,1	46
2	UiO	153	88,9	53
3	NTNU	126	63,9	35
4	UiB	101	50,1	37
8	Havforskningsinstituttet	42	12,8	5
9	Norsk institutt for luftforskning	41	12,0	5
10	Stiftelsen Nansen Senter For Fjernmåling	25	10,9	7
11	Meteorologisk institutt	28	9,5	2
12	NMBU	40	8,4	5
15	Norsk institutt for vannforskning	22	7,8	
18	UNI Research (tidl. UNIFOB AS)	23	7,0	3
26	Norsk institutt for naturforskning	15	4,8	5
34	Transportøkonomisk institutt	12	3,5	2
41	CICERO	7	2,2	
42	Norsk Polarinstitutt	8	2,1	2
57	Universitetssenteret på Svalbard	5	1,5	1
166	Norsk institutt for by- og regionforskning	2	0,5	
466	Norsk institutt for kulturminneforskning	1	0,03	
	Sum miljøinstituttene:	125	41,7	19
	Sum totalt:	855	403,1	208

Datakilde: E-Corda (Kommisjonen). Kontraktsdatabasen.

Vi har sett nærmere på hvilke norske aktører som deltar i det miljørelaterte særprogrammet Environment. Totalt 58 norske aktører er registrert som deltakere. Når vi rangerer aktørene etter antall deltakelser i kontraktene, ser vi at flere av miljøinstituttene gjør det bra, og NILU topper listen. UiB, NTNU Stiftelsen SINTEF, Meteorologisk institutt og Havforskningsinstituttet viktige konkurrenter av miljøinstituttene.

NIBR og TØI havner på henholdsvis 44. og 54. – plass på denne listen. NIKU er ikke representert blant deltakerne i dette programmet.

Tabell 6.8j. FP7 Kontrakter: Resultater for norske aktører i programmet Environment. Rangert etter antall deltakelser i kontraktene per juli 2014.

Deltaker navn	Ant. deltakelser	Innvilget støtte (mill.euro)	Ant. koordinatore
Norsk institutt for luftforskning	21	6,7	3
Universitetet i Bergen	14	8,2	2
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	12	6,8	2
Stiftelsen SINTEF	12	6,2	1
Meteorologisk institutt	11	2,3	1
Havforskningsinstituttet	9	4,3	1
Norsk institutt for naturforskning	9	3,1	1
UNI Research (tidl. UNIFOB AS)	9	3,0	
Universitetet i Oslo	9	2,1	
Bioforsk	8	3,7	2
Norsk institutt for vannforskning	8	3,7	
Universitetet i Tromsø	8	2,9	1
Nasjonalt folkehelseinstitutt	7	2,9	
Norges Geotekniske Institutt	7	3,3	2
Stiftelsen Nansen Senter For Fjernmåling	7	3,5	2
CICERO Senter for klimaforskning	5	1,4	
Norges forskningsråd	5	0,6	
Oslo kommune	3	0,1	
Akvaplan-niva AS	2	0,9	

Datkilde: E-Corda (Kommisjonen). Kontraktsdatabasen.

6.5.2 Internasjonal sampublisering

På oppdrag fra Forskningsrådet har det kanadiske analyseselskapet Science-Metrix undersøkt Norges forskningssamarbeid med i alt 56 land, i og utenfor Europa. Analysene er gjort med utgangspunkt i bibliometriske data. Den store internasjonale databasen Scopus er valgt som grunnlag for dette arbeidet. Analysen inkluderer publisering for de 100 norske institusjonene/bedriftene med flest sampubliseringer registrert i Scopus.

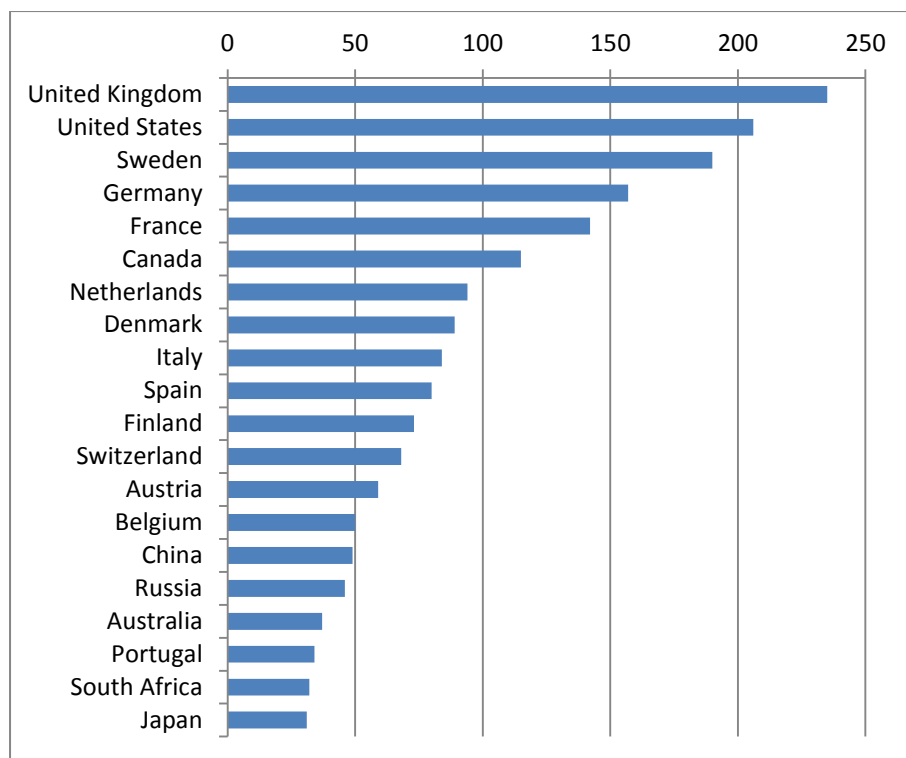
I denne sammenhengen presenterer vi resultater fra analysen av forskere ved norske institusjoner sitt samarbeid med forskere (eller forskningsmiljøer) i andre land i perioden 2010-2012. Samarbeid er operasjonalisert som antall samarbeidsartikler/sampubliseringer med forskere fra andre land (basert på full telling). Artikler med forfattere fra flere land, teller en gang per land.

Analysen av miljøarenaens viktigste samarbeidsland inkluderer samtlige miljøinstitutter unntatt NIBR og NIKU. De to sistnevnte kvalifiserte ikke i henhold til utvalgsriteriene for populasjonen, dvs. at de ikke inngår blant de 100 norske institusjonene med mest internasjonal sampublisering.

Miljøarenaens viktigste samarbeidsland

Vurdert ut fra antall sampubliseringer i perioden 2010-2012, samarbeider miljøarenaen samlet sett mest med England, USA og Sverige. Tyskland og Frankrike inngår også blant de fem viktigste samarbeidslandene.

Figur 6.4a. Antall samarbeidsartikler mellom forskere fra miljøinstitutter og forskere fra de ulike landene, totalt for 2010 – 2012. Artikler med forfattere fra flere land, teller en gang per land.

Kilde: Scopus, bearbeidet av Science-Metrix

Tabellen nedenfor viser total antall sampubliseringer for de 6 instituttene, total antall sampubliseringer per forskerårsverk i 2012, og total antall sampubliseringer per publikasjonspoeng i 2012.

Det er forskere ved NILU og NINA som har klart flest sampublikasjoner med forskere (forskingsmiljøer) i andre land.

Tabell 6.9 Antall samarbeidsartikler totalt for 2010-2012, og per forskerårsverk i 2012 og per publikasjonspoeng i 2012 for de 6 miljøinstituttene som inngår i analysen.

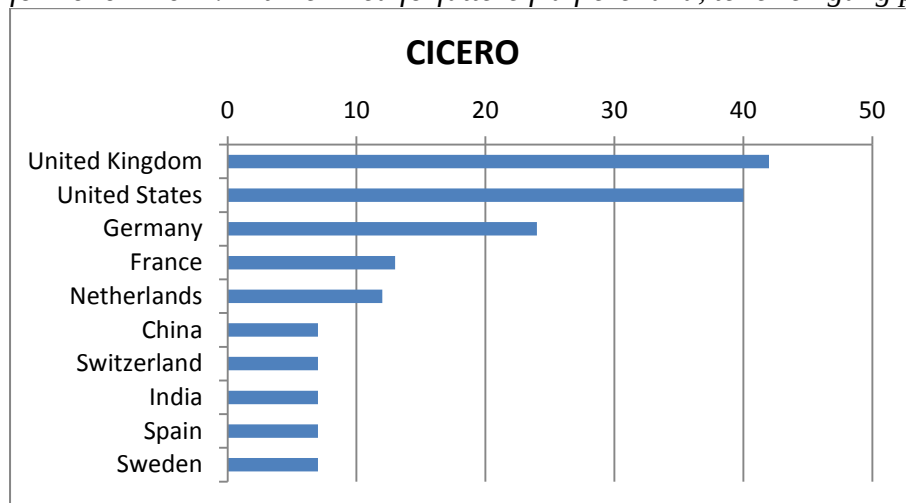
	Antall samarbeidsartikler totalt	Samarb.art per forskerårsverk	Samarb.art. per publikasjonspoeng
CICERO	213	4,1	3,8
TØI	36	0,6	0,9
NERSC	128	3,0	4,0
NILU	829	8,5	13,3
NINA	538	3,3	3,8
NIVA	380	2,7	4,6

Enkeltinstituttenes viktigste samarbeidsland

Ser vi nærmere på CICERO, finner vi igjen mange av de samme landene som var viktige for miljøarenaen sett under ett. Nederland er blant CICEROs fem viktigste samarbeidsland, og fremstår dermed som et mer betydningsfullt samarbeidsland for CICERO enn for miljøarenaen sett under ett.

Uavhengig av samarbeidsland, er det innenfor temaene "Environment" og "Climate Change" at CICERO har mest internasjonalt samarbeid.

Figur 6.4b. Antall samarbeidsartikler mellom forskere fra CICERO og forskere fra de ulike landene, totalt for 2010 – 2012. Artikler med forfattere fra flere land, teller en gang per land.

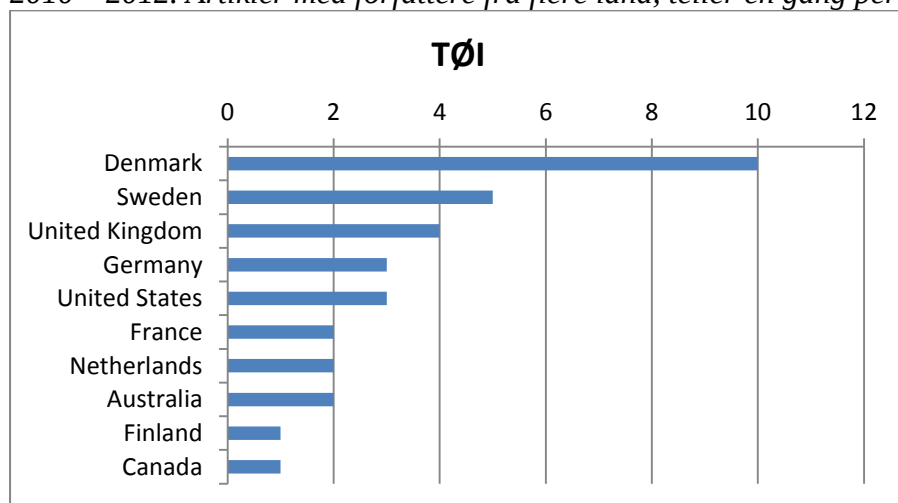

Kilde: Scopus, bearbeidet av Science-Metrix

TØI sampubliserer mest med Danmark, og deretter følger Sverige og England.

Uavhengig av samarbeidsland, er det innenfor temaene "Environment" at TØI har mest internasjonalt samarbeid.

Figur 6.4c. Antall samarbeidsartikler mellom forskere fra TØI og forskere fra de ulike landene, totalt for 2010 – 2012. Artikler med forfattere fra flere land, teller en gang per land.

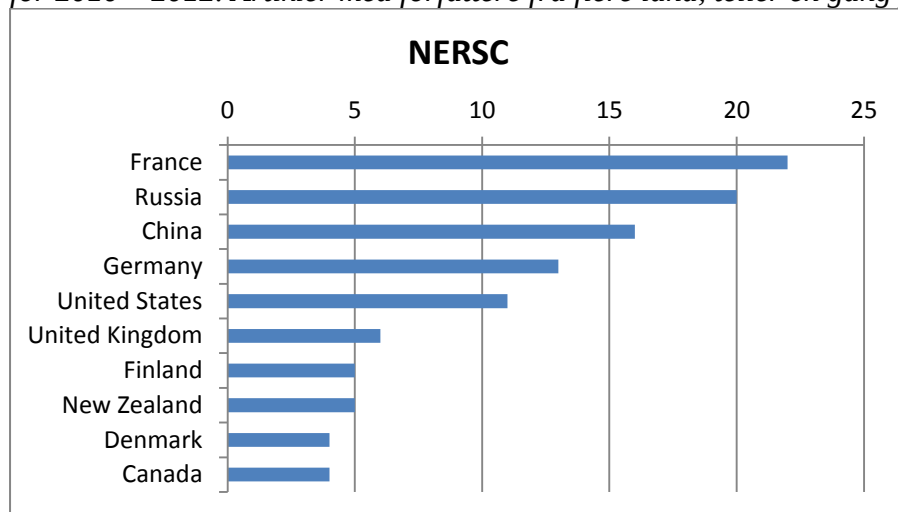

Kilde: Scopus, bearbeidet av Science-Metrix

NERSC samarbeider mest med Frankrike, Russland og Kina.

Uavhengig av samarbeidsland, er det innenfor temaene "Environment", "Climate Change" og "Arctic & Antarctic" at NERSC har mest internasjonalt samarbeid.

Figur 6.4d. Antall samarbeidsartikler mellom forskere fra NERSC og forskere fra de ulike landene, totalt for 2010 – 2012. Artikler med forfattere fra flere land, teller en gang per land.

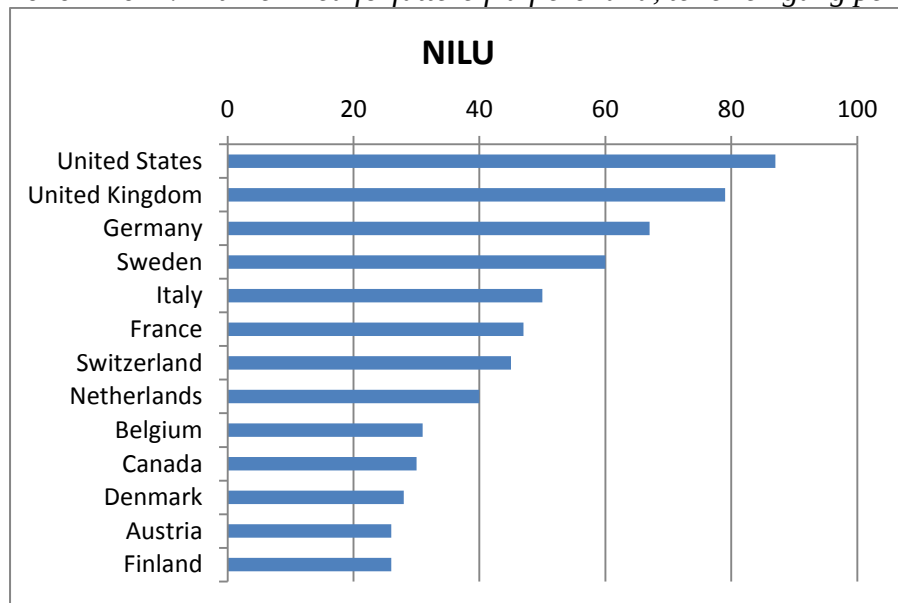

Kilde: Scopus, bearbeidet av Science-Metrix

Topp tre samarbeidsland for NILU er USA, England og Tyskland.

Uavhengig av samarbeidsland, er det innenfor temaene "Environment", "Climate Change", "Arctic & Antarctic" og "Health and Care" at NILU har mest internasjonalt samarbeid.

Figur 6.4e. Antall samarbeidsartikler mellom forskere fra NILU og forskere fra de ulike landene, totalt for 2010 – 2012. Artikler med forfattere fra flere land, teller en gang per land.

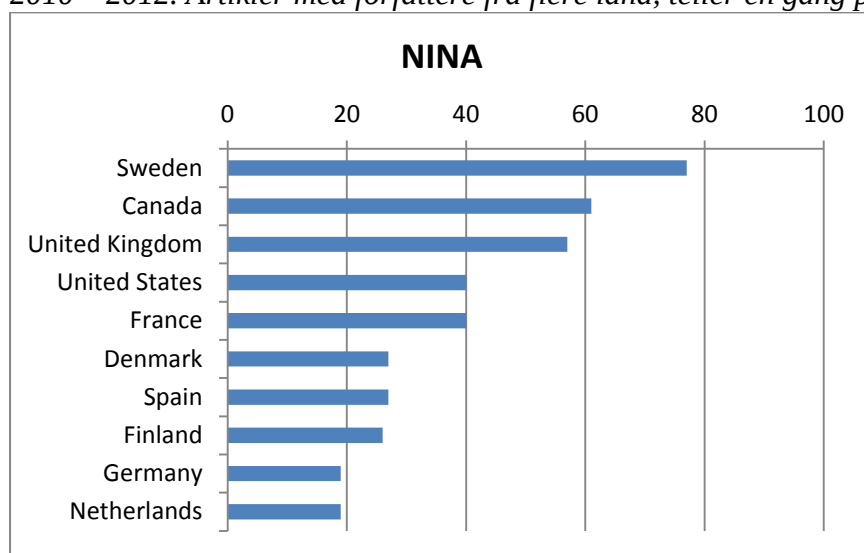

Kilde: Scopus, bearbeidet av Science-Metrix

NINA sampubliserer mest med Sverige, Canada og England.

I tillegg til "Environment", "Climate Change" og "Arctic & Antarctic", har NINA også utbredt internasjonalt samarbeid på områdene "Fisheries & Aquaculture", "Food", og "Marine & Freshwater Biology".

Figur 6.4f. Antall samarbeidsartikler mellom forskere fra NINA og forskere fra de ulike landene, totalt for 2010 – 2012. Artikler med forfattere fra flere land, teller en gang per land.

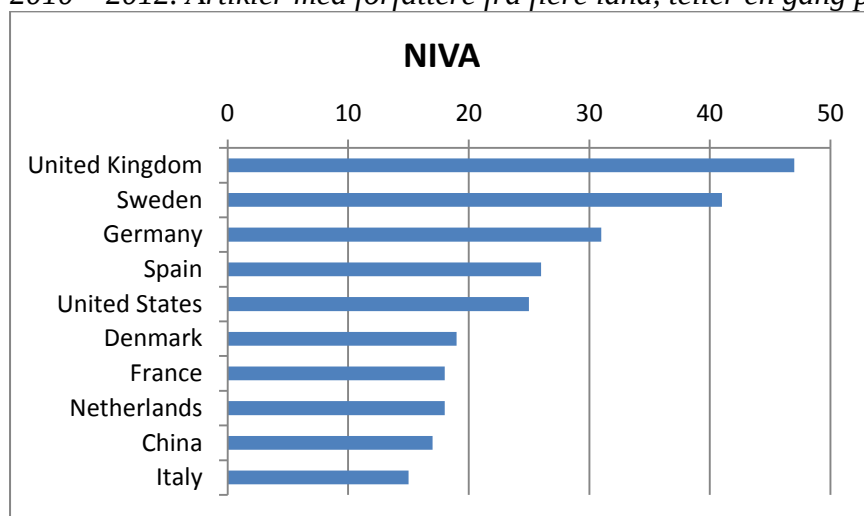

Kilde: Scopus, bearbeidet av Science-Metrix

England, Sverige og Tyskland er de tre landene som NIVA i størst grad sampubliserer med. Vi merker oss også at Spania kommer relativt høyt opp på listen.

"Environment", "Marine & Freshwater Biology" og "Fisheries & Aquaculture" er de områdene hvor NIVA har mest internasjonalt samarbeid.

Figur 6.4g. Antall samarbeidsartikler mellom forskere fra NIVA og forskere fra de ulike landene, totalt for 2010 – 2012. Artikler med forfattere fra flere land, teller en gang per land.

Kilde: Scopus, bearbeidet av Science-Metrix

Tabellvedlegg

Tabell 11 Totale årsverk, årsverk utført av forskere/faglig personale og årsverk utført av forskere/faglig personale i % av totale årsverk. 2009 - 2013.

	2009					2010					2011				
	Årsverk totalt	Hera v kvinner	Forsker-årsverk totalt	Hera v kvinner	Forskere i % av total	Årsverk totalt	Hera v kvinner	Forsker-årsverk totalt	Hera v kvinner	Forskere i % av total	Årsverk totalt	Hera v kvinner	Forsker-årsverk totalt	Hera v kvinner	Forskere i % av total
CICERO	60	27	41	19	68	64	28	44	21	69	67	29	48	22	72
NERSC	58	24	50	18	86	47	20	38	14	81	49	16	39	9	80
NIBR	70	34	58	24	83	71	34	59	25	83	70	36	62	30	89
NIKU	79	51	66	40	84	81	52	69	43	85	79	52	66	42	83
NILU	177	73	95	36	54	182	80	97	38	53	185	82	98	38	53
NINA	178	59	137	39	77	195	68	149	44	76	207	71	158	47	76
NIVA	199	90	165	64	83	202	96	165	70	82	201	100	160	70	80
TØI	77	31	62	23	81	79	31	63	23	80	76	28	60	21	79
SUM	898	388	674	264	75	921	408	684	278	74	933	413	691	280	74

Forts. Tabell 11 Totale årsverk, årsverk utført av forskere/faglig personale og årsverk utført av forskere/faglig personale i % av totale årsverk. 2009 - 2013.

	2012					2013				
	Årsverk totalt	Herav kvinner	Forsker-årsverk totalt	Herav kvinner	Forskere i % av total	Årsverk totalt	Herav kvinner	Forsker-årsverk totalt	Herav kvinner	Forskere i % av total
CICERO	70	33	52	25	74	66	32	49	24	74
NERSC	49	20	42	15	85	54	18	48	13	89
NIBR	69	36	56	28	82	66	35	55	27	83
NIKU	81	54	68	44	83	82	54	69	45	84
NILU	180	81	98	39	54	180	81	102	42	57
NINA	216	74	164	49	76	207	70	157	44	76
NIVA	206	103	140	64	68	204	96	141	60	69
TØI	73	26	57	19	79	73	27	59	20	81
SUM	942	426	677	282	72	932	413	679	274	73

Tabell 5. Driftsinntekter utenom basisbevilgning og andre generelle inntekter etter finansieringskilde og områdetilknytning 2009 - 2013

	Norges forskningsråd	Offentlig forvaltning	Næringsliv	Utlandet	Andre kilder	
	Mill kr	Mill kr	Mill kr	Mill kr	Mill kr	Totalt
2009						
Samfunnsvitenskapelige institutter	384	411	167	90	40	1 092
Miljøinstitutter	183	379	150	134	27	874
Primærnæringsinstitutter	232	374	325	85	38	1 054
Teknisk-industrielle institutter	571	361	1 628	752	274	3 586
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	1 371	1 525	2 269	1 060	380	6 606
2010						
Samfunnsvitenskapelige institutter	376	416	166	92	38	1 087
Miljøinstitutter	193	391	139	151	27	900
Primærnæringsinstitutter	257	344	329	74	24	1 028
Teknisk-industrielle institutter	703	386	1 553	810	301	3 753
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	1 529	1 536	2 187	1 126	389	6 768
2011						
Samfunnsvitenskapelige institutter	380	463	154	80	34	1 110
Miljøinstitutter	203	425	150	141	29	948
Primærnæringsinstitutter	270	385	334	55	53	1 097
Teknisk-industrielle institutter	782	433	1 645	739	230	3 830
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	1 634	1 706	2 282	1 016	346	6 985
2012						
Samfunnsvitenskapelige institutter	378	445	156	97	45	1 121
Miljøinstitutter	186	436	135	149	30	936
Primærnæringsinstitutter	255	418	321	76	49	1 119
Teknisk-industrielle institutter	730	462	1 860	770	252	4 075
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	1 549	1 762	2 472	1 092	376	7 251
2013						
Samfunnsvitenskapelige institutter	378	425	159	92	54	1 108
Miljøinstitutter	199	434	119	143	23	918
Primærnæringsinstitutter	250	365	393	81	43	1 133
Teknisk-industrielle institutter	687	449	1 779	900	259	4 074
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	1 515	1 672	2 451	1 217	379	7 233

Tabell 7 Totale årsverk, årsverk utført av forskere/faglig personale og inntekter per årsverk etter kjønn og områdetilknytning. 2009-2013.

	Alle årsverk				Årsverk utført av forskere og annet faglig personale				
	Totalt	Kvinner	Menn	Andel kvinner	Totalt	Kvinner	Menn	Andel kvinner	Andel av totale årsverk Prosent
2009									
	1								
Samfunnsvitenskapelige institutter	152	575	577	50	961	449	512	47	83
Miljøinstitutter	898	388	510	43	674	264	410	39	75
	1								
Primærnæringsinstitutter	582	817	765	52	766	352	414	46	48
	2		1		1		1		
Teknisk-industrielle institutter	691	766	925	28	908	426	482	22	71
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	6	2	3		4	1	2		
	323	546	776	40	309	490	819	35	68
2010									
	1								
Samfunnsvitenskapelige institutter	136	568	568	50	941	445	496	47	83
Miljøinstitutter	921	408	513	44	684	278	406	41	74
	1								
Primærnæringsinstitutter	577	828	749	52	798	353	444	44	51
	2		1		1		1		
Teknisk-industrielle institutter	698	789	909	29	844	419	425	23	68
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	6	2	3		4	1	2		
	332	593	739	41	266	495	772	35	67
2011									
	1								
Samfunnsvitenskapelige institutter	133	576	557	51	932	450	482	48	82
Miljøinstitutter	933	413	519	44	691	280	411	41	74
	1								
Primærnæringsinstitutter	560	827	733	53	833	381	452	46	53
	2		1		1		1		
Teknisk-industrielle institutter	717	823	894	30	842	451	391	24	68
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	6	2	3		4	1	2		
	342	639	703	42	298	561	736	36	68
2012									
	1								
Samfunnsvitenskapelige institutter	097	556	541	51	895	421	474	47	82
Miljøinstitutter	942	426	516	45	677	282	395	42	72
	1								
Primærnæringsinstitutter	533	789	744	51	805	360	445	45	52
	2		1		1		1		
Teknisk-industrielle institutter	725	830	896	30	860	450	409	24	68
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	6	2	3		4	1	2		
	297	601	697	41	236	513	723	36	67
2013									
	1								
Samfunnsvitenskapelige institutter	072	541	531	50	887	424	464	48	83
Miljøinstitutter	932	413	519	44	679	274	405	40	73
	1								
Primærnæringsinstitutter	533	789	743	51	815	371	444	46	53
	2		1		1		1		
Teknisk-industrielle institutter	779	884	895	32	818	466	352	26	65
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	6	2	3		4	1	2		
	316	628	688	42	199	535	664	37	66

Tabell 12 Likestilling - Instituttets styre, instituttledelse og forskningsledelse i 2013

	Instituttets styre			Instituttledelse			Forskningsledelse			Direktør/øverste leder			Andel kvinner		
	Menn	Kvinner	Andel kvinner, prosent	Menn	Kvinner	Andel kvinner, prosent	Menn	Kvinner	Andel kvinner, prosent	Menn	Kvinner	Andel kvinner, prosent	Av totale årsverk, prosent	Av faglig personale (FoU-årsverk), prosent	Blant ansatte med dr.grad, prosent
Samfunnsvitenskapelige institutter	90	86	49	60	38	39	39	27	41	16	6	27	50	48	47
Miljøinstitutter	25	26	51	33	23	41	32	22	41	3	5	63	44	40	39
Primærnæringsinstitutter	32	26	45	26	19	42	41	23	36	7	0	0	51	46	46
Teknisk-industrielle institutter	55	41	43	83	33	28	136	56	29	9	4	31	32	26	23
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	196	177	47	199	110	36	248	128	34	35	15	30	42	37	36

Tabell 13b Publikasjonspoeng og poeng per årsverk utført av forskere/faglig personale. 2009-2013

	Publikasjonspoeng					Publikasjonspoeng per forskerårsverk				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Samfunnsvitenskapelige institutter	878	830	822	903	883	0,91	0,88	0,88	1,01	0,99
Miljøinstitutter	408	425	427	493	461	0,61	0,62	0,62	0,73	0,68
Primærnæringsinstitutter	368	386	446	464	438	0,48	0,48	0,54	0,58	0,54
Teknisk-industrielle institutter	631	620	798	848	793	0,33	0,34	0,43	0,46	0,44
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	2									
	285	2260	2493	2708	2575	0,53	0,53	0,58	0,64	0,61

Tabell 21.a Anslått fordeling av totalt antall prosjekter/oppdrag bearbeidet i 2010 fordelt etter prosjektstørrelse. Antall prosjekter og mill. kr.

	Prosjektstørrelse								Totalt	
	0 - 0,1 mill. kr		0,1 - 0,5 mill. kr		0,5 - 2,0 mill. kr		> 2 mill. kr			
	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr
CICERO	36	6,2	29	4,4	43	15,0	52	49,5	160	75,0
NIBR	13	0,5	50	10,3	47	15,7	27	18,4	137	44,9
NIKU	352	14,4	160	17,5	63	16,2	17	11,4	592	59,4
NILU	108	4,8	134	32,0	68	68,9	16	79,1	326	184,7
NINA	310	13,2	256	57,8	109	100,3	18	69,2	693	240,5
NIVA	491	16,0	262	62,2	79	75,0	20	64,0	852	217,3
TØI	73	3,3	117	29,3	49	45,5	5	19,5	244	97,6
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	1 383	58,4	1 008	213,5	458	336,6	155	311,0	3 004	919,5
NERSC	15	0,7	35	9,4	22	19,4	4	16,0	76	45,5
SUM	1 398	59,1	1 043	222,9	480	355,9	159	327,0	3 080	965,0

Tabell 21.b Anslått fordeling av totalt antall prosjekter/oppdrag bearbeidet i 2011 fordelt etter prosjektstørrelse.
Antall prosjekter og mill. kr.

Antall prosjekter og mill. kr.	Prosjektstørrelse								Totalt	
	0 - 0,1 mill. kr		0,1 - 0,5 mill. kr		0,5 - 2,0 mill. kr		> 2 mill. kr			
	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr
CICERO	22	0,6	41	4,7	44	10,9	59	44,5	166	60,7
NIBR	21	1,6	46	8,9	51	22,6	19	19,4	137	52,6
NIKU	364	9,4	200	23,5	57	14,0	16	11,9	637	58,9
NILU	106	4,8	119	28,1	54	52,3	21	98,8	300	184,0
NINA	323	15,3	284	68,7	109	96,1	31	105,2	747	285,4
NIVA	553	16,0	270	56,3	93	81,9	15	58,4	931	212,5
TØI	113	6,4	145	39,4	48	46,3	2	6,3	308	98,3
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	1 502	54,0	1 105	229,6	456	324,1	163	344,6	3 226	952,3
NERSC										
SUM	1 502	54,0	1 105	229,6	456	324,1	163	344,6	3 226	952,3

Tabell 21.c Anslått fordeling av totalt antall prosjekter/oppdrag bearbeidet i 2012 fordelt etter prosjektstørrelse.
Antall prosjekter og mill. kr.

Antall prosjekter og mill. kr.	Prosjektstørrelse									
	0 - 0,1 mill. kr		0,1 - 0,5 mill. kr		0,5 - 2,0 mill. kr		> 2 mill. kr		Totalt	
	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr
CICERO	27	1,3	44	6,6	44	15,1	54	45,5	169	68,5
NERSC	17	0,5	25	6,9	30	29,2	4	14,6	76	51,2
NIBR	8	0,4	49	10,9	44	21,0	23	23,1	124	55,5
NIKU	305	7,7	248	32,5	64	22,1	15	9,0	632	71,3
NILU	87	3,0	113	27,7	56	59,5	20	92,4	276	182,7
NINA	413	14,3	312	67,8	122	103,8	24	94,7	871	280,6
NIVA	216	8,4	359	47,9	207	68,3	110	137,7	892	262,3
TØI	30	4,6	110	26,6	64	52,0	63	9,8	267	93,1
SUM	1 103	40,3	1 260	227,0	631	371,0	313	427,0	3 307	1 065,3

Tabell a-h: FP7: Resultater for det enkelte miljøinstitutt per program i kontrakter

FP7: Resultater for NILU pr. program i kontrakter

26. mai 2014

Program kortnavn	Program navn	Ant. deltakelser	Innvilget EU-støtte (mill.euro)	Ant. koordinatører
HEALTH	Health	1	0,58	1
BIO	Food, Agriculture and Fisheries, and Biotechnology	1	0,28	
ICT	Information and Communication Technologies	2	0,74	
NMP	Nano, Materials & Production Technologies	2	0,35	
ENVIRONMENT	Environment (including Climate Change)	21	6,72	3
SPACE	Space	4	0,72	
Sum Cooperation:		31	9,39	4
RI	Research Infrastructures	5	1,07	
Sum Capacities:		5	1,07	
MCA	Marie Curie Actions	4	1,15	1
Sum People:		4	1,15	1
Sum totalt:		40	11,61	5

Datakilde: E-Cordas kontraktsdatabase (Kommisjonen)

FP7: Resultater for NERSC pr. program i kontrakter

26. mai 2014

Program kortnavn	Program navn	Ant. deltakelser	Innvilget EU-støtte (mill.euro)	Ant. koordinatører
BIO	Food, Agriculture and Fisheries, and Biotechnology	1	0,23	
ICT	Information and Communication Technologies	1	0,73	1
ENVIRONMENT	Environment (including Climate Change)	7	3,48	2
TRANSPORT	Transport (including Aeronautics)	1	0,29	
SPACE	Space	10	5,19	4
Sum Cooperation:		20	9,92	7
RI	Research Infrastructures	2	0,22	
INCO	Activities of International cooperation	2	0,62	
Sum Capacities:		4	0,84	
MCA	Marie Curie Actions	1	0,11	
Sum People:		1	0,11	
Sum totalt:		25	10,86	7

Datakilde: E-Cordas kontraktsdatabase (Kommisjonen)

FP7: Resultater for NIVA pr. program i kontrakter

26. mai 2014

Program kortnavn	Program navn	Ant. deltakelser	Innvilget EU-støtte (mill.euro)	Ant. koordinatører
BIO	Food, Agriculture and Fisheries, and Biotechnology	3	0,74	
ENVIRONMENT	Environment (including Climate Change)	7	3,68	
TRANSPORT	Transport (including Aeronautics)	1	0,32	
SPACE	Space	4	1,11	
Sum Cooperation:		15	5,84	
RI	Research Infrastructures	1	0,52	
SiS	Science in Society	1	0,08	
Sum Capacities:		2	0,59	
MCA	Marie Curie Actions	2	1,14	
Sum People:		2	1,14	
ERC	European Research Council	1	0,12	
Sum Ideas:		1	0,12	
Sum totalt:		20	7,69	

Datakilde: E-Cordas kontraktsdatabase (Kommisjonen)

FP7: Resultater for NINA pr. program i kontrakter

26. mai 2014

Program kortnavn	Program navn	Ant. deltakelser	Innvilget EU-støtte (mill.euro)	Ant. koordinatører
BIO	Food, Agriculture and Fisheries, and Biotechnology	2	1,01	1
ENVIRONMENT	Environment (including Climate Change)	9	3,13	1
Sum Cooperation:		11	4,13	2
RI	Research Infrastructures	1	0,03	
Sum Capacities:		1	0,03	
MCA	Marie Curie Actions	3	0,66	3
Sum People:		3	0,66	3
Sum totalt:		15	4,83	5

Datakilde: E-Cordas kontraktsdatabase (Kommisjonen)

FP7: Resultater for TØI pr. program i kontrakter

26. mai 2014

Program kortnavn	Program navn	Ant. deltakelser	Innvilget EU-støtte (mill.euro)	Ant. koordinatører
ENVIRONMENT	Environment (including Climate Change)	1	0,01	
TRANSPORT	Transport (including Aeronautics)	11	3,52	2
Sum Cooperation:		12	3,52	2
Sum totalt:		12	3,52	2

Datakilde: E-Cordas kontraktsdatabase (Kommisjonen)

FP7: Resultater for CICERO pr. program i kontrakter

26. mai 2014

Program kortnavn	Program navn	Ant. deltakelser	Innvilget EU-støtte (mill.euro)	Ant. koordinatører
ENVIRONMENT	Environment (including Climate Change)	5	1,42	
TRANSPORT	Transport (including Aeronautics)	2	0,76	
Sum Cooperation:		7	2,18	
Sum totalt:		7	2,18	

Datakilde: E-Cordas kontraktsdatabase (Kommisjonen)

FP7: Resultater for NIBR pr. program i kontrakter

26. mai 2014

Program kortnavn	Program navn	Ant. deltakelser	Innvilget EU-støtte (mill.euro)	Ant. koordinatører
ENVIRONMENT	Environment (including Climate Change)	1	0,19	
SSH	Socio-economic Sciences and Humanities	1	0,26	
Sum Cooperation:		2	0,45	
Sum totalt:		2	0,45	

Datakilde: E-Cordas kontraktsdatabase (Kommisjonen)

Norges forskningsråd

Drammensveien 288

Postboks 564

1327 Lysaker

Telefon +47 22 03 70 00

Telefaks +47 22 03 70 01

post@forskningsradet.no

www.forskningsradet.no

Omslagsdesign: Design et cetera AS

Foto forside: Shutterstock

Oslo, april 2015

ISBN 978-82-12-03422-8 (pdf)

Publikasjonen kan lastes ned fra

www.forskningsradet.no/publikasjoner